

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-02-27
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2844-11

0620-21-022
Länsstyrelsen Jönköping
2013-02-27
Dnr 551-16538-05

100415
101119 551-5984-10

KLAGANDE

Jönköping Energi AB
Box 5150
550 05 Jönköping

Ombud: [Redacted]
[Redacted] Advokatbyrå, Göteborg
Box 11920
404 39 Göteborg

MOTPART

Länsstyrelsen i Jönköpings län
551 86 Jönköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Jönköpings län beslut 2010-04-15, dnr 551-16538-05, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till befintlig verksamhet vid kraftvärmeverket Munksjön

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet så att tillståndet ges följande utformning.

Tillstånd till miljöfarlig verksamhet

Verksamhetskod: 40.50 B samt 1.1 enligt IPPC-direktivet.

Tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken (1998:808) lämnas till Jönköping Energi AB (556015-3354), nedan kallat bolaget, avseende befintlig verksamhet vid kraftvärmeverket Munksjön (KWM) på fastigheten Lappen 8 i Jönköpings kommun. Tillståndet gäller produktion av ånga, hetvatten och el genom förbränning av biobränsle och olja vid kraftvärmeverk med en installerad tillförd effekt på 166 MW.

Dok.Id 192307

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

Tillståndet omfattar följande förbränningsanläggningar:

<u>Benämning</u>	<u>Bränsle</u>	<u>Tillförd effekt (MW)</u>
Ångpanna 2 (ÅP2)	träpulver, olja	68
Ångpanna 3 (ÅP3)	olja	15 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01)
Ångpanna 4 (ÅP4)	olja	35
Hetvattenpanna 5 (HP5)	olja	16 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01)
Hetvattenpanna 6 (HP6)	olja	16 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01)
Hetvattenpanna 7 (HP7)	olja	16 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01)

Villkor

För tillståndet ska gälla följande villkor, utöver vad som gäller enligt Naturvårdsverkets författningssamling 2002:26 för ÅP2, HP5, HP6 och HP7.

Allmänt

- Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i överensstämmelse med vad bolaget angivit eller åtagit sig i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet.

Bränsle

- Eldningsolja som används i anläggningen får ha en svavelhalt på högst 0,5 viktprocent. Användningen av eldningsolja Eo5 ska ha upphört senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.

Utsläpp till luft

- (reserverat för slutligt villkor efter provotid)
- (reserverat för slutligt villkor efter provotid)
- Utsläppen av kväveoxider och stoft ska mätas kontinuerligt från panna ÅP2. Nödvändig mätutrustning ska vara installerad senast 6 månader efter det att beslutet har vunnit laga kraft.

Askhantering

6. Aska från förbränningen av träpulver ska, så långt det är tekniskt och ekonomiskt möjligt, hålla en sådan kvalitet att näringsämnen kan återföras till skogsmark eller på annat sätt återvinnas. Bolaget ska verka för att återvinning kommer till stånd.

Utsläpp till vatten

7. Bottenblåsningsvatten, kondensat från oljeförvärmning, vatten från smörj olje- och generatorkylare, askhanteringsvatten, dräneringsvatten, städvatten samt vatten från totalavsaltningstrustning ska avledas via oljeavskiljare och värmeväxlare innan utsläpp sker till recipient. Nödvändiga ledningsdragningar och installationer ska vara genomförda senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.
8. Dagvatten från hårdgjorda ytor ska avledas via oljeavskiljare innan utsläpp sker till Munksjö Paper AB:s sedimenteringsbassäng. Nödvändiga ledningsdragningar och installationer ska vara genomförda senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.
9. Kondensvatten från kompressorer ska renas i oljeavskiljare, som motsvarar bästa tillgängliga teknik, innan utsläpp sker till recipient.

Hantering av kemikalier och avfall

10. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras
- väl märkta i täta behållare,
 - på tätt underlag av resistent material,
 - i invallning som rymmer volymen för den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym och innesluter röranslutningar och ventiler till behållarna,
 - skyddat från nederbörd eller genom annan lösning med motsvarande funktion,
 - på sådant sätt att åtkomst förhindras för obehöriga
- samt i övrigt hanteras så att spridning av förorening förhindras.

Processkar och reningsanläggningar ska vara invallade. Kemiska produkter i fast form och fast farligt avfall undantas från kravet på förvaring i täta behållare.

11. Cisterner som används för lagring av eldningsolja ska vara invallade, enligt villkor 10, senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.
12. Farligt avfall ska transporteras bort. Högst 5 ton farligt avfall får samtidigt förvaras vid anläggningen

Lukt och damning

13. Verksamheten ska bedrivas så att lukt och damning förhindras. Vid återkommande och annat än helt tillfälliga störningar med lukt eller damning som uppstår till följd av verksamheten ska skyddsåtgärder vidtas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Buller

14. Buller från verksamheten ska till och med den begränsas så att ljudnivån vid närliggande bostäder inte överstiger följande ljudnivåer:

<u>Tidsintervall</u>	<u>Ekvivalent</u>	<u>Momentan</u>
Måndag-fredag kl. 07-18	50 dBA	
Lördag, söndag och helgdag kl. 07-18	45 dBA	
Kvällstid kl. 18-22	45 dBA	
Natttid kl. 22-07	(se prövotid)	55 dBA

Om bullret från verksamheten innehåller impulsjud eller hörbara tonkomponenter ska ovanstående ekvivalenta ljudnivå sänkas med 5 dBA-enheter.

De angivna ljudnivåerna ska kontrolleras genom mätning eller närfältsmätningar och beräkningar. Ljudnivåerna ska kontrolleras vid de bostäder som förväntas få de högsta ljudnivåerna under de tidsperioder av dygnet då bullerstörningar kan förväntas inträffa. För enstaka bullerkällor med diskontinuerlig gång (t.ex. fläktar och pumpar) ska beräkningen ske för den tid bullret alstras. Kontroll av ljudnivåer ska ske så snart det sker förändringar i verksamheten

— som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år.
Kontroll av ljudnivåer ska ske i enlighet med gällande standarder.

Om någon av de angivna ljudnivåerna överskrids ska bolaget senast 10 arbetsdagar, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer, till tillsynsmyndigheten anmäla orsak till överskridandet samt ange vilka åtgärder som vidtagits och som bolaget avser att vidta så att värdena enligt ovanstående kan innehållas.

Transporter

15. Lastning och lossning samt transporter till och från anläggningen ska i huvudsak ske mellan kl. 07.00 - 22.00 under vardagar.

Haveri och driftstörning

16. Om haveri eller omfattande driftstörning i process- eller reningsutrustning inträffar, som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, ska processen avbrytas.

Kontroll

17. För verksamheten ska det finnas skriftliga rutiner för kontroll. Rutinerna ska göra det möjligt att följa upp verksamhetens miljöpåverkan och bedöma om villkoren följs. I rutinerna ska mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder anges. Rutiner för kontroll av föreskrivna villkor ska skickas till tillsynsmyndigheten i två exemplar senast tre månader efter att detta beslut ²⁰¹³⁻¹⁰⁻³¹ vunnit laga kraft eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer. Tillsynsmyndigheten får dock inte förlänga tiden med mer än tre månader.
18. Förstagångsundersökning av verksamheten ska utföras av opartisk besiktningsförrättare senast sex månader efter det att detta beslut vunnit laga kraft eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer. Därefter ska periodisk undersökning av anläggningar och verksamhet utföras vart annat år. Förslag till besiktningsförrättare och program för undersökningen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid före undersökningen. Besiktningsförrättarens rapport från undersökningen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten

senast tre månader efter datum för undersökningen eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Åtgärder vid avslutning av verksamheten

19. Bolaget ska utan dröjsmål anmäla planer på att avsluta hela eller delar av verksamheten. I anmälan ska ingå uppgifter om hur kemiska produkter och farligt avfall tas omhand vid avslutning och om hur en utredning om hur mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar kan ha förorenats av verksamheten ska genomföras. *Anmälan ska göras till TM.*

Prövotidsförordnade

Mark- och miljödomstolen förordnar att frågan om slutliga villkor för utsläpp till luft och om buller nattetid skjuts upp intill dess erfarenheter har vunnits av hur ändrade driftsätt och ombyggnader medför ändrad omgivningspåverkan.

Bolaget ska under en prövotid utreda

(A.) frågan om förutsättningar att driva anläggningen på ett sådant sätt att utsläppen till luft från samtliga pannor begränsas så långt som är ekonomiskt och tekniskt möjligt varvid även rimliga ombyggnader och andra tekniska åtgärder ska utredas. Målsättningen för utredningen ska vara att de värden som föreskrevs den 14 april 2010 av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation i de upphävda villkoren 2³ och 3⁴ ska innehållas, samt att samband mellan koldioxidhalt och TOC-halt (totalt organiskt kol), samt mellan dessa variabler och kvävedioxidhalten, ska klarläggas vid olika driftsituationer i tillräcklig omfattning för att slutligt villkor för utsläpp av TOC kan fastställas.

(B.) frågan om hur ändrade driftförhållanden och vilka åtgärder i övrigt som behövs för att Bolagets verksamhet inte kommer att bidra till att bullernivån nattetid överskrider 40 dBA under perioden oktober-april, och vilka kostnader som sådana åtgärder skulle medföra.

Utredningen med förslag till slutliga villkor ska redovisas till miljöprövningsdelegationen inom tre år från det att tillståndet har vunnit laga kraft.

Under prövotid ska följande provisoriska villkor gälla.

P1. Utsläpp till luft från oljepannorna ÅP3 och ÅP4 samt från och med år 2016 även utsläpp från HVP5, HVP6, HVP7, får inte överskrida följande riktvärden, som ska innehållas vid besiktning:

Stoft	20 mg/m ³ ntg vid 3 % O ₂
Kväveoxider ÅP 4, HVP 5-7	150 mg/MJ tillfört bränsle
Kväveoxider ÅP 3	200 mg/MJ tillfört bränsle

P2. För utsläpp av TOC från ÅP 2 ska som riktvärde gälla 10 mg/nm³ ntg vid 6 % O₂.

P3. Buller från verksamheten ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån nattetid mellan klockan 22.00 och klockan 07.00 vid närliggande bostäder inte överstiger 45 dBA. Från och med den 1 januari 2017 ska för perioden maj-september också som riktvärde gälla 40 dBA.

Om något av de angivna riktvärdena överskrids ska Bolaget senast inom tio arbetsdagar, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer, till tillsynsmyndigheten anmäla orsak till överskridandet samt ange vilka åtgärder som vidtagits och som Bolaget avser att vidta så att värdena enligt ovanstående kan innehållas.

Överlåtelse av villkorsskrivning

Mark- och miljödomstolen beslutar att ingen överlåtelse av villkorsskrivning ska ske.

Återkallande av tillstånd

Mark- och miljödomstolen fastställer Miljöprövningsdelegationens återkallande av tidigare tillstånd.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen fastställer miljöprövningsdelegationens godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) i ärendet.

BAKGRUND

Jönköpings Energi AB (Bolaget) ansökte år 2005 hos Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Jönköpings län om nytt tillstånd till det befintliga kraftvärmeverket KVV Munksjö i centrala Jönköping. Ansökan föranleddes av behovet av anpassning till IPPC- direktivet. Tillstånd lämnades den 15 april 2010, varvid tidigare lämnade tillstånd upphävdes (tillståndsbeslut den 15 juni och 3 oktober 1990 samt den 24 juni 1993). Beslutet överklagades av Bolaget till Miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, som i domen M 9483-10 den 1 november 2010 upphävde beslutet och återförvisade målet till miljöprövningsdelegationen, på grund av dels att den s.k. skorstensregeln i Naturvårdverkets föreskrift 2002:26 och dels att verksamhetens centrala lokalisering ansågs medföra mer långtgående tekniska krav än vad som hade utretts i ärendet. Återförvisningen innebar att de tekniska möjligheterna att nå vissa utsläppsnivåer för kväveoxider skulle utredas ytterligare för att avgöra tillåtligheten i detta avseende.

Domen överklagades av Bolaget till Miljööverdomstolen, som i dom den 4 juli 2011 återförvisade målet till miljödomstolen, efter att Bolaget hade inlämnat uppgifter om den legala statusen för vissa anläggningsdelar, nämligen två beslut av länsstyrelsen från 1984 respektive 1986. Besluten avsåg anmälningsärenden avseende oljeeldade pannor på 14 MW (ÅP3) respektive 30 MW (ÅP4). Miljööverdomstolen ansåg dessa uppgifter ha betydelse för tillämpningen av skorstensregeln, i den lydelse som följer direkt av det EU-direktiv som låg till grund för NFS 2002:26. Mark- och miljödomstolen har därefter avvaktat i vilken omfattning utgången av tillståndsprövningen av ett nytt kraftvärmeblock vid Torsviksanläggningen söder om Jönköping kunde förväntas ändra förutsättningarna för Munksjöanläggningens roll i fjärrvärmenätet. Bolaget har i omgångar ingett delvis nya och reviderade yrkanden till mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen har bemött yrkandena och godtagit vissa av Bolagets ändringsförslag.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har slutligt yrkat att tillståndets omfattning ska ändras så i tillståndet till högst 166 MW installerad tillförd effekt anges att den installerade tillförda effekten för ångpanna 3 (ÅP3, 15 MW) och hetvattenpannor 5, 6 och 7 (HVP5, HVP6 och

HVP7, 16 MW vardera) från och med den 1 januari 2016 ändras till 14,5 MW för var och en av samtliga dessa pannor. Bolaget yrkar också prövotid för att utreda förutsättningarna för att driva anläggningen så att utsläppen till luft från samtliga pannor begränsas så långt som är ekonomiskt och tekniskt möjligt, varvid även rimliga ombyggnader och andra tekniska åtgärder ska utredas. Målsättningen ska vara att de värden som föreskrevs i de upphävda villkoren 2 och 3 ska innehållas, dock att målvärden för utsläpp av NOx från ÅP3 och HVP5-7 ska vara 140 mg/MJ; för utsläpp av stoft från ångpanna 2 (ÅP 2) ska vara 20 mg/m³ ntg vid 6 % O₂, samt för utsläpp av TOC från ÅP 2 ska som besiktningvärde vara 10 mg/m³ ntg vid 6 % O₂. Utredningen med förslag till slutliga villkor ska redovisas till tillsynsmyndigheten inom tre år från det att tillståndet har vunnit laga kraft.

Villkor 3 och 4 i miljöprövningsdelegationens (MPD) beslut ska upphävas och ersättas med nämnda prövotidsföreskrifter.

Övriga villkor, enligt MPD:s numrering, ska sammanfattningsvis ändras på följande sätt. Senast 24 månader efter att tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft ska användning av Eo 5 enligt villkor 2 ha upphört, ledningsdragningar och installationer för utsläpp tillvatten enligt länsstyrelsens villkor 7 och 8 vara genomförda och cisterner vara invallade enligt villkor 11. Mätutrustning för kontinuerlig mätning av kväveoxider och stoft ska vara installerad 6 månader efter att beslutet ha vunnit laga kraft.

I villkor 7 tas en mening bort om att processavloppsvatten inte får avledas till Munksjö AB:s sedimenteringsanläggning.

För villkor 8 om dagvatten, utformas enligt länsstyrelsens senaste förslag.

I villkor 10 tas ett stycke om koppling till vattenskyddsföreskrifter bort.

För villkor 11 om buller medger Bolaget delvis länsstyrelsens förslag om skärpt villkorsnivå för natt till 40 dBA från och med den 1 januari 2017, men bara för perioden maj-september. I övrigt ska gälla 50 dBA måndag-fredag kl 07-18 och 45 dBA övrig tid inklusive natt.

Villkor 16 om transportplan och villkor 17 om riskanalys ska utgå, liksom tidpunkt i villkor 10 för invallning av processkar och reningsanläggningar.

Vidare kan Bolaget i och för sig acceptera länsstyrelsens förslag med ett tillägg om hänvisning till 10 kapitlet MB, i villkor 22, om avslutning av verksamheten, i den del som handlar om ansvar för efterbehandling och andra åtgärder för att avhjälpa en föroreningsskada eller allvarlig miljöskada. Bolaget menar dock att i villkor ska inte föreskrivas vad som redan gäller enligt lag.

Överlåtelse till tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor om nederbördsskydd, damning och åtgärder med anledning av riskanalys och utsläppskontroll, ska utgå.

Länsstyrelsen motsätter sig provotid för kväveoxidutsläpp och stoft för ÅP2, men inte för övriga pannor, dock yrkas värden enligt NFS 2002:26. Provotid för utredning av ersättning av villkor om CO med TOC accepteras, men inte att villkoret för CO tas bort. När det gäller kravet på kontinuerlig mätning är det tydligt att det gäller för ÅP2, och för övriga är det beroende av hur direktivet ska tolkas.

Länsstyrelsen vidhåller att bullervillkor för natt ska vara 40 dB(A) fr.o.m. år 2017. Villkorsnumrering bör ej ändras. I övrigt medger länsstyrelsen Bolagets yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN

Bolaget har inför sina slutliga yrkanden anfört att flera omständigheter har inträffat som påverkar driften av KVV Munksjö och dess roll i fjärrvärmesystemet.

- Industriutsläppsdirektivet (IED) 2010/75/EU ersätter det tidigare direktivet 2001/80/EG, varigenom regler för befintlig industri ska börja tillämpas från den 1 januari 2016.
- För angränsande anläggning har Munksjö Paper AB fått avslag på sin ansökan om omprovning av tillstånd, men samtidigt har SCA Hygiene Products AB meddelats vissa nya villkor.
- SCA har meddelat att verksamheten avvecklas vid årsskiftet 2012/2013.
- Vidare har tillstånd meddelats för ett nytt bibränsleeldat kraftvärmeverk på Torsviksområdet, som komplement till befintlig avfallspanna, varigenom Munksjö kraftvärmeverk kommer att avlastas ytterligare. Det kommer att vara en utpräglad spetsanläggning med begränsad drifttid, långt under 1500 timmar

per år. Bolaget påtalar också att den nya Torsvikspannan förses med katalysator, vilket innebär minskning av de sammanlagda NOx-utsläppen.

Bolaget har nu accepterat avveckling av användningen av tjockolja (Eldningsolja 5), vilket medför stora tekniska förändringar och oklarheter om vilka utsläppsminskningar det kan leda till. För utvärdering av faktisk drift föreslås en provotid på tre år. Bolaget föreslår också att villkor om kolmonoxidutsläpp (CO) ersätts med villkor om TOC (totalt organiskt kol), som Bolaget anser vara en mer relevant parameter än CO. Utformning av villkor har beaktats vad som har föreskrivits för Munksjö Paper AB, bl.a. i fråga om buller. Vissa av de överklagade villkoren följer direkt av generella föreskrifter och bör därför tas bort.

För Kraftvärmeverket Munksjö innebär enligt Bolaget en korrekt tolkning av direktivet 2001/80/EG om stora förbränningsanläggningar att varje ångpanna utgör en separat förbränningsanläggning medan hetvattenpannorna utgör en gemensam anläggning. Hetvattenpannorna har dock en effekt på mindre än 50 MW och omfattas därför inte av Naturvårdsverkets föreskrifter. Föreskrifterna ska således endast tillämpas på ångpanna 2. Vidare ska det alltid göras en rimlighetsavvägning enligt de allmänna hänsynsreglerna, även när en miljö kvalitetsnorm riskerar att överskridas (se prop. 2009/10:184 sid. 43 ff.). Myndigheterna har i de fallen bevisbördan för att visa att behovet av längre gående krav, än vad som följer efter en normal rimlighetsavvägning, föreligger.

Industridirektivet implementeras i svensk rätt senast 2013-01-07, men för befintliga verksamheter skall reglerna börja gälla successivt. Detta innebär för den aktuella anläggningen att reglerna om utsläpp till luft inte skall börja tillämpas förrän 2016-01-01 (art. 82.3). Fram till dess skall förbränningsdirektivet gälla (art. 81.2).

En av skillnaderna mellan industridirektivet och förbränningsdirektivet är att i det nya direktivet har det tydligare beaktats att det inte är rimligt att ställa samma krav på små befintliga anläggningar och anläggningar med begränsad drifttid som man ställer på nya stora anläggningar där kraven kunnat beaktas redan vid utformningen av anläggningen. Detta framgår bl.a. av art. 29.3 enligt vilken enskilda förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt som understiger 15 MW och

som ska anses ingå i en anläggning vid tillämpning av skorstensregeln, vilken återfinns i art. 29.1-2, inte ska räknas samman med övriga förbränningsanläggningar vid tillämpningen av skorstensregeln. Det ska dock noteras att det endast är vid bestämmandet av förbränningsanläggningens totala installerade effekt som dessa pannor ska undantas. Regeln får därför betydelse för om anläggningen omfattas av industridirektivets utsläppsgränsvärden och i så fall vilka utsläppsgränsvärden som kommer att gälla för anläggningen.

Vidare anges i bilaga V del 1 punkt 2 och 4 att för utsläpp av SO₂ och NO_x ska inte lika stränga krav på utsläppsgränsvärden ställas på anläggningar som är i drift mindre än 1 500 timmar per år som ett rullande medelvärde över en period om fem år och som fått sitt tillstånd före 2002-11-27. Detta ska även gälla för del av en förbränningsanläggning där rökgaserna leds ut genom en eller flera separata pipor i en gemensam skorsten. I dessa fall ska utsläppen genom var och en av piporna kontrolleras separat.

Bolaget har justerat sitt yrkande så att den installerade tillförda effekten på ÅP 3 och HP 5 – 7 har begränsats till högst 14,5 MW senast 1 januari 2016.

Yrkade ändringar av vissa villkor i övrigt motiveras av Bolaget enligt följande.

- *Villkor 10* ska tredje stycket om med preciseringar av kraven på invallning upphävas då det är olämpligt att i villkoret detaljreglera dessa frågor. Några särskilda skäl varför kraven på invallning behöver regleras särskilt när det finns generella regler har heller inte anförts.
- *Villkor 16* ska upphävas. Miljöprövningsdelegationen har motiverat villkoret med att Bolagets bränsletransporter sker på Barnarpsgatan där miljökvalitetsnormen för partiklar (PM10) överskrids. De delar av gatan där höga halter av partiklar uppmätts används inte av Bolagets bränsletransporter. Problemen med partikelhalten kan därför inte motivera högre kravnivåer för Bolagets transporter. Vidare ifrågasätter Bolaget den ökade miljönyttan med en transportplan, utöver det arbete Bolaget genomför inom ramen för miljöledningssystemet, ISO 14001. Villkoret är därför överflödigt.

- *Villkor 17* ska upphävas. Krav på fortlöpande analys och riskidentifiering följer av 6 § förordning om verksamhetsutövares egenkontroll. Skäl till varför särskilt villkor härom ska föreskrivas Bolaget har inte angetts.
- *Villkor 18* om omhändertagande av förorenat släckmedel ska upphävas. Det är omöjligt för Bolaget att överblicka vilka åtgärder som är nödvändiga för att efterleva villkoret. Villkoret skulle kunna innebära att hela verksamhetsområdet måste vallas in, vilket är orimligt betungande. Villkoret är både oskäligt och olämpligt.
- Sista delen av sista meningen i *villkor 22* om ansvar för efterbehandling m.m. ska upphävas. Ansvaret för utredningar och saneringar regleras i 10 kapitlet miljöbalken. På fastigheten har miljöfarlig verksamhet bedrivits sedan 1800-talet, med Bolaget som verksamhetsutövare sedan 1984. Meningen innebär att Bolaget ansvarar för eventuella föroreningar i marken och går utöver det generella ansvaret i miljöbalken, utan att miljöprövningsdelegationen lämnat motivering härtill. Villkoret saknar stöd i lag och praxis och ska därför upphävas.

Delegationen att föreskriva ytterligare villkor ska upphävas. De frågor miljöprövningsdelegationen delegerat till tillsynsmyndigheten är generellt hållna och ger möjlighet för tillsynsmyndigheten att föreskriva om åtgärder som kan bli mycket kostsamma för Bolaget. Frågorna är därmed inte av mindre betydelse i enlighet med 22 kap 25 § 3 st. miljöbalken, varför delegationen ska upphävas. Delegationen är vidare oklar, vilket i sig motiverar att den upphävs.

Länsstyrelsen har framfört att Naturvårdsverket bör höras om bl.a. anpassningen till IED. Vidare framhåller länsstyrelsen att prövningen har haft sin utgångspunkt i anpassning av kraven till IPPC-direktivet, och att anläggningen omfattas av Europeiska kommissionens beslut den 28 oktober 2010 att väcka talan mot Sverige vid EU-domstolen för bristande uppfyllelse av kraven i IPPC-direktivet.

Länsstyrelsen menar, med stöd av Naturvårdsverkets yttrande till Miljööverdomstolen den 18 februari 2011 i det nu återförvisade målet, att oavsett tillståndsdatum ska pannor vars rökgaser leds genom en gemensam skorsten alltid betraktas som en gemensam förbränningsanläggning, samt att definitionerna i direktivet av ny och befintlig anläggning inte syftar på sådana förhållanden utan på utsläppskraven i 4 artikeln i direktivet.

DOMSKÄL

Tillämpning av EU-direktiv/Skorstensregeln

Huvudfrågan i detta mål är tolkningen av skorstensregeln i direktivet och hur det återverkar på vilka pannor som ska anses vara befintliga anläggningar vid sammanräkning enligt skorstensregeln, och därmed vilka utsläpps begränsningar som följer direkt av direktivet 2001/80/EG och av Naturvårdsverkets föreskrift NFS 2002:26. Miljööverdomstolen återförvisade målet eftersom Bolaget till domstolen hade gett in dokument som domstolen ansåg ha betydelse för tolkningen av skorstensregeln, men som dock domstolen inte tog slutlig ställning till. Parterna har fortfarande skilda uppfattningar om hur direktivet och föreskriften ska tillämpas i detta fall.

De punkter i direktivet som är aktuella är dels artikel 2, punkt 7, sista stycket och dels punkterna 9 och 10:

7 (sista st.). Om två eller flera separata nya anläggningar installeras på ett sådant sätt att rökgaserna från anläggningarna, med beaktande av de tekniska och ekonomiska förutsättningarna, skulle kunna ledas ut genom en gemensam skorsten enligt de behöriga myndigheternas bedömning, skall en sådan kombination av anläggningar betraktas som en enhet.

9. ny anläggning: förbränningsanläggning för vilken det ursprungliga tillståndet till uppförande eller, i avsaknad av ett sådant förfarande, det ursprungliga drifttillståndet utfärdats den 1 juli 1987 eller senare.

10. befintlig anläggning: en förbränningsanläggning för vilken det ursprungliga tillståndet till uppförande eller, i avsaknad av ett sådant förfarande, det ursprungliga drifttillståndet utfärdats före den 1 juli 1987.

I NFS 2002:26 2 § har skorstensregeln uttryckts som:

Förbränningsanläggning: varje teknisk utrustning i vilken bränslen oxideras för att den frigjorda värmen ska kunna utnyttjas. Om två eller flera separata

förbränningsanläggningar installeras eller har installerats på sådant sätt att rökgaserna från förbränningsanläggningarna leds ut, eller med beaktande av de tekniska och ekonomiska förutsättningarna skulle kunna ledas ut, genom en gemensam skorsten, ska en sådan kombination av förbränningsanläggningar betraktas som en gemensam förbränningsanläggning. (NFS 2010:2)

Motsvarande bestämmelser med regler om sammanlagda utsläpp i industriemissionsdirektivet 2010/75/EU (IED) uttrycks i dess artikel 29:

1. Om rökgaser från två eller flera separata förbränningsanläggningar släpps ut genom en gemensam skorsten ska den kombination som dessa anläggningar utgör betraktas som en enda förbränningsanläggning och deras kapaciteter räknas samman vid beräkningen av den sammanlagda installerade tillförda effekten.
2. Om två eller flera separata förbränningsanläggningar, som har meddelats tillstånd för första gången den 1 juli 1987 eller därefter eller vars verksamhetsutövare har lämnat in en fullständig ansökan om ett tillstånd det datumet eller därefter, installeras eller har installerats på ett sådant sätt att rökgaserna från anläggningarna, med beaktande av de tekniska och ekonomiska förutsättningarna, enligt den behöriga myndighetens bedömning skulle kunna ledas ut genom en gemensam skorsten, ska en sådan kombination av anläggningar betraktas som en enda förbränningsanläggning och deras kapaciteter räknas samman vid beräkningen av den sammanlagda installerade tillförda effekten.
3. Vid beräkningen av den sammanlagda installerade tillförda effekten av en kombination av förbränningsanläggningar enligt punkterna 1 och 2 ska enskilda förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på mindre än 15 MW inte beaktas.

Länsstyrelsen hävdar, som domstolen uppfattar det, att direktivet 2001/80/EG ska tolkas som att när utsläpp faktiskt sker via en gemensam skorsten så ska enskilda pannor sammanräknas vid bestämmande av kravnivåerna för utsläpp, oavsett när tillstånd gavs. Länsstyrelsen anser sig ha stöd för detta i Naturvårdsverkets yttrande den 18 februari 2011 till MÖD i målet M 9483-10, i vilket yttrande också framförs att definitionen av nya anläggningar ske ses som kopplade till kraven på utsläppsbegränsning och inte till övriga definitioner i artikel 2.

Mark- och miljödomstolen finner att en liknande fråga har avgjorts av Mark- och miljööverdomstolen den 13 april 2012 i målet M2150-11 om Beleverket i Hässleholm. I den domen konstaterade Mark- och miljööverdomstolen att Naturvårdsverket

hade gått utöver sitt bemyndigande vid utformningen av 2 § punkten 1 NFS 2002:26. Mark- och miljööverdomstolen tog dock inte ställning till om direktivet skulle tolkas ordagrant eller enligt Naturvårdsverkets tolkning i yttrande i det målet, som var samma tolkning som framförts i det nu återförvisade målet.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att Naturvårdsverket i förslag den 8 december 2011 till ny föreskrift baserad på industriemissionsdirektivet har infört ungefär samma formuleringar ifråga om skorstensregeln, och i enlighet men IED. Detta yttrande ger tillräcklig vägledning om Naturvårdsverkets tolkning av industriemissionsdirektivet, varför yrkandet om inhämtande av ytterligare yttrande i målet från verket inte behövs.

Domstolen anser det dock vara uppenbart att definitionerna i det hittills gällande direktivet om stora förbränningsanläggningar av nya och befintliga anläggningar måste anses syfta även på uttrycket "nya anläggningar" i 7 punkten i samma artikel som detta begrepp definieras. Det som skiljer i skrivningarna mellan direktivet och föreskriften är att " separata nya anläggningar installeras" har ersatts med "separata förbränningsanläggningar installeras eller har installerats". Direktivet anger inget om vad som gäller för sammanräkning av gamla anläggningar. Bolaget har i skriftväxlingen till Mark- och miljööverdomstolen hänvisat till avgörande av EU-domstolen som tolkas som att varje värmepanna utgör en egen anläggning (dom 2008-09-11, C-251-07).

Domstolen anser att Mark- och miljööverdomstolens konstaterande i "Bele-domen" av att direktivet har övertolkats medför att bestämmelsen ska tolkas ordagrant. Tolkningssvårigheterna har visserligen lett till förtydliganden i det nya direktivet, t.ex. nedre storleksgräns, och att faktiska anslutningar till en skorsten nu ska beaktas, men dessa nya regler bör enligt domstolens mening inte tillämpas retroaktivt. Sammanräkningsregeln i direktivet om stora förbränningsanläggningar ska alltså gälla bara nya anläggningar. Av artikel 10 i "gamla" direktivet, som motsvaras av 7 § i NFSD 2002:26, framgår att vid sammanräkning av anläggningar vid utökning för bestämning av utsläppsvärden för nya anläggningar ska utsläppsvärdena tillämpas bara för den tillkommande anläggningsdelen. Det betyder att vid s.k. nya anläggningar i direktivet ska de äldre delarna inte få ändrade utsläpps krav p.g.a.

den nyaste delen. Det vore då inte rimligt att på ännu äldre anläggningar (befintliga före 2002) tillämpa regeln hårdare. Det förhållandet att Mark- och miljööverdomstolen överhuvudtaget återförvisade det nu aktuella målet på grund av återfunna beslut daterade före 1987 för aktuella pannor talar också för den bokstavliga tolkningen av direktivtexten.

Mark- och miljödomstolen finner att formuleringen i nämnda beslut från 1984 och 1986 om att de anmälda pannorna ryms inom gällande villkor för det tillstånd som lämnades den 3 oktober 1983 innebär att de omfattas av ett då gällande tillstånd. Därmed är dessa två pannor att anse som tillståndsprövade före 1987. Skorstensregeln ska då inte tillämpas på dessa pannor, och de omfattas följaktligen inte av NFS 2002:26 eller direktiv 2001/80/EG. Ångpannorna ÅP 3 och 4 ska alltså inte ingå i någon sammanräkning.

Sedan tidigare framgår det att hetvattenpannorna HP 5 - 7 är nya anläggningar i direktivets bemärkelse och då ska räknas tillsammans, men de skulle ändå enligt Bolaget hamna under sammanlagt 50 MW. Detta gäller dock enligt domstolens uppfattning endast i det fallet att de är anslutna till den skorsten som är gemensamt med ÅP4. Av handlingarna i ärendet framgår emellertid att pannor HP 5-7 i vissa situationer har kopplats till en annan skorsten tillsammans med ångpanna 2, ÅP2. En sådan koppling är alltså möjlig och då ska sammanräkning ske. Sålunda omfattas de av direktiv 2001/80/EG. Från 2016 blir hetvattenpannorna dock undantagna på grund av att den installerade maxeffekten stryps. Det är då ångpanna 2, ÅP 2, och hetvattenpannorna som helt omfattas av de hittillsvarande generella föreskrifterna/direktivet och som inte får föreskrivas mildare villkor än vad som följer av föreskrift/direktiv. För övriga pannor ÅP3 och ÅP4 får en avvägning av skäligheten i villkorsnivåer göras oberoende av direktivet, liksom för hetvattenpannorna från och med år 2016.

I och med att ÅP2 och HP5-7 ska sammanräknas fram till 2016 blir den sammanlagda effekten 68+3x15 MW d.v.s. 113 MW, men för befintliga anläggningar (i drift före nov 2003) enligt NFS 2002:26 innebär det ingen ändrad kravnivå.

Ryms yrkandena inom kraven för stora förbränningsanläggningar?

De utsläppsvärden som har satts som minimikrav i NFS 2002:26, dvs. vad som hittills krävts i gällande EU-direktiv, är för stoft 100 mg/m^3 ntg vid 6 % O_2 (fasta bränslen) och kväveoxider 600 mg/m^3 ntg vid 6 % O_2 (fasta bränslen), räknat som månadsmedelvärden eller för vissa percentiler för tim- och dygnsmedelvärden. Värdet för kväveoxider motsvarar ($0,34 * 600 =$) 204 mg/MJ tillfört träbränsle. För flytande bränslen är motsvarande värden 50 resp. 450 mg/m^3 , vilket motsvarar ($0,29 * 450 =$) 130 mg/MJ .

Från och med 2016 gäller enligt industriemissionsdirektivet vid befintliga anläggningar 50-100 MW för fasta bränslen stoft 30 mg/m^3 ntg 6 % O_2 och för kväveoxider 300 mg/m^3 ntg 6 % O_2 (motsvarar 104 mg/MJ). För anläggningar äldre än från 2002 och med drifttid < 1500 timmar per år gäller enligt detta direktiv däremot 450 mg/m^3 (= 156 mg/MJ för fasta bränslen och 130 mg/MJ för flytande bränslen). Någon motsvarande bestämmelse om undantag vid lågt driftutnyttjande finns inte i direktivet om stora förbränningsanläggningar.

Bolagets nuvarande yrkande för ÅP2 (68 MW, träpulver, olja) är 30 mg/m^3 ntg 6 % O_2 för stoft och 100 mg/MJ för kväveoxider, som besiktningsvärden, d.v.s. som enstaka stickprovsvärden. För ÅP2 föreskrev miljöprövningsdelegationen för stoft 10 mg/m^3 ntg vid 3 % O_2 (rätteligen 6 %) och för kväveoxider 80 mg/MJ tillfört bränsle, som månadsmedelvärden.

För HP 5-7 har som villkor av Bolaget yrkats för stoft 20 mg/m^3 och 200 mg/MJ för NO_x och enligt det överklagande beslutet föreskrevs samma stoftvillkor och 100 mg/MJ för NO_x . Drifttiden anges vara ca 400 timmar per år.

Av ansökan framgår att för ÅP 2 har kväveoxidutsläppet vid ett tillfälle uppmätts till 34 mg/MJ med träbränslen och 77 mg/MJ med olja. Motsvarande för hetvattenpannorna har uppmätts till $145\text{-}174 \text{ mg/MJ}$ (Eo5).

För stoft ryms alltså både de överklagade och de yrkade villkorsnivåerna inom såväl gällande som kommande generella föreskrifter baserade på EU-direktiv: För kväveoxider ryms de överklagade villkoren och Bolagets yrkanden för ÅP 2 i inom föreskriften, men för HP5-7 ryms inte Bolagets nuvarande yrkande för kväveoxider och

det är oklart om uppmätta värden rymms. (Denna bedömning baseras på enbart ett mätvärde. Det bör observeras att vid kontinuerlig mätning accepteras för 48 timmars medelvärden 10 % högre värden än vid enstaka mätning, vilket kan framstå som ologiskt.) Det är dock en tillsynsfråga att avgöra om anläggningarna faktiskt uppfyller generella krav, och i detta mål bedöms enbart möjligheterna att framgent uppfylla kraven. Det bör enligt domstolens bedömning finnas möjlighet att anpassa förbränningen så att de generella föreskrifterna och kraven enligt direktiv innehålls för dessa pannor, även fram till 2016, utan att utsläppsvärden för TOC och kolmonoxid skenar iväg.

Prövningens omfattning

I det återförvisade målet hade miljödomstolen beslutat att återförvisa ärendet till miljöprövningsdelegationen för bedömning av tillåtligheten utifrån möjligheten att uppfylla NFS 2002:26 vad gäller krav på utsläpp av kväveoxider. Nu har de formella förutsättningarna klarlagts så att mark- och miljödomstolen anser att målet kan avgöras i sak. Domstolen tolkar också parternas inlagor som att de vill se målet avgjort och inte att det ånyo återförvisas. Med tanke på den tid som förflutit sedan ansökan ingavs, och att yttrandena detaljerat har avhandlat varje villkorsförslag, finns skäl att domstolen nu slutligt avgör såväl tillåtligheten som vilka villkor som ska gälla.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen har godkänt miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) i ärendet. Mark- och miljödomstolen delar denna slutsats om MKB:n.

Tillåtlighet

Bolagets yrkanden om framtida tillförd effekt för vissa pannor har anpassats för att industriemissionsdirektivet inte ska tillämpas på dessa. Det är sökanden som avgör vad ansökan ska avse och det ankommer sedan på Bolaget att verkligen genomföra de förändringar av pannorna som Bolaget har åtagit sig, så att en varaktig effektbegränsning säkerställs.

Eftersom generella föreskrifter nu inte anses vara tillämpliga på pannorna ÅP 3 och ÅP4, och inte kommer att vara tillämpliga efter Bolagets ändring av pannorna (och

efter 2016 inte heller HP5-7), finns ingen formell betänklighet mot tillåtligheten av dessa pannor av det skälet. Tillåtligheten ska avgöras utifrån hänsynsreglerna i 2 kapitlet miljöbalken, genom avvägning av vad som är miljömässigt motiverat, tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Genom att anläggningen kommer att renodlas som spetslastanläggning är det främst korttidsvärden för kväveoxidutsläpp, och möjligen stoftutsläpp, som kan förmodas vara av betydelse för omgivningspåverkan.

Av kartor till spridningsberäkningarna i miljökonsekvensbeskrivningen framgår att redan vid ursprungligen ansökt utsläpp blir bidraget till kvävedioxidhalten i omgivningen (bebyggda delar av centrum) mindre än $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som 98-percentil för dygnsmedelvärden och mindre än $1,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som 98-percentil för timmedelvärden och av stoft mindre än ca $0,01 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som 90-percentil av dygnsmedelvärden. Det innebär att verksamheten som mest kan bidra med ett par procent av halten vid miljökvalitetsnormen för kvävedioxid och delar av promille av normen för partiklar, som får överskridas ett visst antal dygn per år.

Vid de utsläppsmängder som uppstår vid den omfattning av verksamheten som nu yrkas av Bolaget torde påverkan bli än mindre, i vart fall beträffande antalet dygn som de ovannämnda haltandelarna kan bli aktuella. Domstolen delar Bolagets bedömning att utsläppen inte befaras bidra till att miljökvalitetsnormer för omgivningsluft överskrids.

Utsläppen av kväveoxider bör också minskas generellt för att nationella och regionala miljömål om halter i luft och om försurning ska uppnås. Här bör dock bolagets hela verksamhet beaktas och att utsläppen från produktionen i fjärrvärmenätet minskar totalt sett genom avlastningen av de ny prövade pannorna via det nya biobränslekraftvärmeverket i Torsvik, som har väsentligen lägre utsläpp per producerad enhet.

Huvudskälet till skärpta utsläppskrav är därför inte risken för påverkan av omgivningen utan miljöbalkens allmänna krav på användning av bästa tillgängliga teknik, men då anpassat till de aktuella förutsättningarna. Eftersom de lokala produktionsförutsättningarna kommer att ändras genom ändrat driftsätt och att viss teknik-

anpassning ska ske när tjockolja inte längre ska användas, och därmed bedömningen av vad som därefter kan anses vara skäliga reningsåtgärder, ser domstolen det som rimligt att yrkad prøvotid beviljas för att vinna erfarenhet av de tekniska ändringarna och för att se vilka pannor som är behövliga i ett längre tidsperspektiv. De yrkade provisoriska föreskrifterna bedöms vara rimliga, sett i förhållande till planerad utnyttjandegrad av anläggningen och den riskbild i förhållande till halter i omgivningen som redogjorts för ovan. Dock bör inte föreskrivas värden som är identiska med eller ligger mycket nära vad som följer av generella föreskrifter, varför de i första hand bör avse ÅP 3 och ÅP4, samt för hetvattenpannorna villkor som ska gälla när generella föreskrifter inte längre är tillämpliga på dessa pannor. Domstolen ser inte anledning att begränsa utredningen till vissa halter enligt bolagets yrkande, högre än de som föreskrevs i det överklagade tillståndsbeslutet, utan utredningen bör generellt belysa möjligheterna till utsläppsminskningar.

Sammantaget bedömer domstolen dels att generella föreskrifter kan innehållas, och dels att ett tillstånd kan förenas med villkor och provisoriska föreskrifter, så att verksamheten vid Munksjöanläggningen ska anses vara tillåtlig enligt miljöbalken

Villkor

Genom att frågorna om villkor för utsläpp till luft sätts på prøvotid ska villkor 3 och 4 upphävas tills vidare, och ersättas av ovannämnda provisoriska föreskrifter. Av de villkor som har överklagats i övrigt kommenteras här endast de för vilka parterna ännu inte har enats. Bolaget har föreslagit en ny villkorsnumrering, vilket länsstyrelsen har motsatt sig. Mark- och miljödomstolen anser att ny numrering bör göras på grund av att flera villkor i slutet av det överklagade beslutet utgår och för att tillsyn och miljörapportering inte ska tyngas av ovidkommande villkorsnummer. För att ett enhetligt tillståndsdokument ska finnas, återges i domen även de villkor som inte har överklagats, och därmed inte faller under domstolens prövning.

Buller

Bolaget har medgivit villkor för natt på 40 dBA för delar av året. Det framgår inte av handlingarna om de ändrade driftförhållandena och eventuella ombyggnader till följd av avlastningen via utökad verksamhet vid Torsviksanläggningen också kan innebära möjligheter till ytterligare reducering av bullret under övriga delar av året.

Det finns dock inte underlag för att, som länsstyrelsen yrkat, bedöma förutsättningarna att fullt ut leva upp till 40 dBA-kravet. Att en angränsande anläggning har fått ett villkor på 45 dBA medför dock inte automatiskt att samma villkor ska ges. Det kan t.ex. vara fråga om att den sammanlagda effekten av flera ljudkällor gör att nivån inte klaras om den ena verksamheter redan bullrar intill villkorsnivån. Domstolen anser att yrkad provotid för luftutsläpp också bör användas för att klara ut förutsättningarna för skärpt bullervillkor för natt.

Villkor om kolmonoxid

Parterna är överens om att provotid bör ges för att utreda möjligheten att föreskriva villkor om luftutsläpp av TOC. Redovisade mätvärden tyder på stora marginaler till det värde som Bolaget har föreslagit som utredningsmål för TOC. Analysresultaten pekar också åt att CO-halter kring 1000 mg/m³ ntg, 6 % O₂ inte medför påtagligt förhöjda TOC-halter. Eldning med luftöverskott för att hålla låga CO-halter kan medföra höjning av NO_x-halten. Eftersom NO_x-halten är hårdare reglerad via föreskrifter, bör kraven på CO-halt få vika. Om föreslaget utredningsmål för TOC sätts som provisorisk föreskrift för TOC anser domstolen att något begränsningsvärde för kolmonoxid (CO) inte behövs som slutligt villkor, då det i första hand är en styrparameter för förbränning för att kunna hålla nere utsläpp av den typ som mäts med TOC. Eftersom underlaget om TOC är bristfälligt bör begränsningsvärde anges som riktvärde, vilket begrepp fortfarande kan användas just ifråga om provotider och är funktionellt.

Villkor om åtgärder vid avslutning av verksamheten

Mark- och miljödomstolen anser att någon hänvisning till 10 kapitlet miljöbalken inte är nödvändig i villkoret, och villkoret bör bara innehålla en precisering av den anmälan som ska ske vid avslut av verksamheten, så att efterbehandlingsförfarandet vid behov kan initieras.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 20 mars 2013.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-02-27

M 2844-11

Lena Pettersson

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg samt de särskilda ledamöterna Malte Nilsson och Kurt Mattson.

BESLUT

Datum 2010-04-15 Beteckning 551-16538-05
 Aktbilaga 41 0680-81-003

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Sida 1/34

Jönköping Energi AB
 Box 5150
 550 05 Jönköping

VÄXJÖ TINGSRÄTT
 Miljödomstolen

Ink. 2010 -05- 2 1

Akt. M 1819/10
 Aktbil. 2/rot 9

Miljöprövningsdelegationen
 Andreas Olsson
 Miljö- och samhällsbyggnadsavdelningen
 Tfn. 036-39 51 57
 andreas.olsson@lansstyrelsen.se

VÄXJÖ TINGSRÄTT	VÄXJÖ TINGSRÄTT
ROTET	ROTET
INKOM: 2013-02-27	INKOM: 2013-02-27
MÅLN: M 1819/10	MÅLN: M 1819/10
AKTBIL: 2	AKTBIL: 2
ROT: 9	ROT: 9

Postadress 551 86 Jönköping
 Besöksadress Hamngatan 4
 Tfn 036-39 50 00
 Fax 036-12 15 58
 E-post jonkoping@lansstyrelsen.se
 www.lansstyrelsen.se/jonkoping

Tillstånd till miljöfarlig verksamhet

Verksamhetskod: 40.50 B samt 1.1 enligt IPPC-direktivet.

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen lämnar Jönköping Energi AB (556015-3354), nedan kallat bolaget, tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken (1998:808) till befintlig verksamhet vid kraftvärmeverket Munksjön (KVVVM) på fastigheten Lappen 8 i Jönköpings kommun. Tillståndet gäller produktion av ånga, hetvatten och el genom förbränning av biobränsle och olja vid kraftvärmeverk med en installerad tillförd effekt på 166 MW. Tillståndet omfattar:

Benämning	Bränsle	Tillförd effekt (MW)
Ångpanna 2 (ÅP2)	Träpulver, olja*	68
Ångpanna 3 (ÅP3)	Olja	15
Ångpanna 4 (ÅP4)	Olja	35
Hetvattenpanna 5 (HVP5)	Olja	16
Hetvattenpanna 6 (HVP6)	Olja	16
Hetvattenpanna 7 (HVP7)	Olja	16

* Olja används enbart vid uppstart.

Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

Villkor

För tillståndet ska gälla följande villkor.

Allmänt

- Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i överensstämmelse med vad bolaget angivit eller åtagit sig i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet.

Bränsle

- Eldningsolja som används i anläggningen får ha en svavelhalt på högst 0,05 viktprocent. Användningen av eldningsolja EO5 som bränsle ska ha upphört senast 9 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen Jönköping
2013 -02- 27
Dnr

Utsläpp till luft

3. Utsläpp till luft från oljepannorna ÅP3, ÅP4 samt HVP5, HVP6, HVP7 får inte överskrida följande värden:

Stoft	20 mg/m ³ ntg vid 3 % O ₂	dygnsmedelvärde
Kväveoxider	100 mg/MJ tillfört bränsle	månadsmedelvärde

Om något av de angivna utsläppsvärdena överskrids ska bolaget senast inom 10 arbetsdagar, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer, till tillsynsmyndigheten anmäla orsak till överskridandet samt ange vilka åtgärder som vidtagits och som bolaget avser att vidta så att värdena enligt ovanstående kan innehållas.

4. Utsläpp till luft från fastbränslepannan ÅP2 får inte överskrida följande värden:

Stoft	10 mg/m ³ ntg vid 3 % O ₂	
Kväveoxider	80 mg/MJ tillfört bränsle	
Kolmonoxid*	250 mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂	dygnsmedelvärde
	500 mg/m ³ ntg vid 6 % O ₂	timmedelvärde

* värdena för kolmonoxid gäller enbart då pannan eldas med fastbränsle.

Utsläpp av stoft och kväveoxider ska mätas som månadsmedelvärde. Kolmonoxid ska mätas som medelvärde under 95 % av driftdygnet under ett kalenderår.

Om något av de angivna utsläppsvärdena överskrids ska bolaget senast inom 10 arbetsdagar, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer, till tillsynsmyndigheten anmäla orsak till överskridandet samt ange vilka åtgärder som vidtagits och som bolaget avser att vidta så att värdena enligt ovanstående kan innehållas.

5. Utsläppen av svaveldioxid, kväveoxider och stoft ska mätas kontinuerligt från samtliga pannor inom anläggningen. Nödvändig mätutrustning ska vara installerad senast 6 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.

Askhantering

6. Aska från förbränningen av träpulver ska, så långt det är tekniskt och ekonomiskt möjligt, hålla en sådan kvalitet att näringsämnen kan återföras till skogsmark eller på annat sätt återvinnas. Bolaget ska verka för att återvinning kommer till stånd.

Utsläpp till vatten

7. Bottenblåsningsvatten, condensat från oljeförvärmning, vatten från smörjolje- och generatorkylare, askhanteringsvatten, dräneringsvatten, städvatten samt vatten från totalavsaltningssystem ska avledas via oljeavskiljare och värmeväxlare innan utsläpp till recipient. Processavloppsvatten från verksamheten får inte avledas till Munksjö Paper AB:s sedimenteringsbassäng. Nödvändiga ledningsdragningar och installationer ska vara genomförda **senast 9 månader** efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.
8. Dagvatten från hårdgjorda ytor ska avledas via oljeavskiljare innan utsläpp till recipient. Dagvatten från verksamheten får inte avledas till Munksjö Paper AB:s sedimenteringsbassäng. Nödvändiga ledningsdragningar och installationer ska vara genomförda **senast 9 månader** efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.
9. Kondensvatten från kompressorer ska renas i oljeavskiljare, som motsvarar bästa tillgängliga teknik, innan utsläpp sker till recipient.

Hantering av kemikalier och avfall

10. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras
 - väl märkta i täta behållare,
 - på tätt underlag av resistent material,
 - i invallning som rymmer volymen för den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym och innesluter röranslutningar och ventiler till behållarna,
 - skyddat från nederbörd eller genom annan lösning med motsvarande funktion,
 - på sådant sätt att åtkomst förhindras för obehöriga samt i övrigt hanteras så att spridning av förorening förhindras.

Processkar och reningsanläggningar ska vara invallade. Kemiska produkter i fast form och fast farligt avfall undantas från kravet på förvaring i täta behållare.

Senast 9 månader efter det att länsstyrelserna har fastställt vattenskyddsföreskrifter för Vättern ska bolaget vidta sådana åtgärder att invallningen rymmer den största behållaren samt 50 % av övrig lagrad volym i de fall kemiska produkter och farligt avfall hanteras inom föreskrivet vattenskyddsområde.

11. Cisterner som används för lagring av eldningsolja ska vara invallade, enligt villkor 10, **senast 9 månader** efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.

12. Farligt avfall ska transporteras bort. Högst 5 ton farligt avfall får samtidigt förvaras vid anläggningen

Lukt och damning

13. Verksamheten ska bedrivas så att lukt och damning förhindras. Vid återkommande och annat än helt tillfälliga störningar med lukt eller damning som uppstår till följd av verksamheten ska skyddsåtgärder vidtas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Buller

14. Buller från verksamheten ska **till och med den 31 december 2012** begränsas så att ljudnivån vid närliggande bostäder inte överstiger följande ljudnivåer:

	Ekvivalent	Momentan
Måndag-fredag kl. 07-18	50 dBA	-
Lördag, söndag och helgdag kl. 07-18	45 dBA	-
Kvällstid kl. 18-22	45 dBA	-
Natttid kl. 22-07	45 dBA	55 dBA

Buller från verksamheten ska **från och med den 1 januari 2013** begränsas så att ljudnivån vid närliggande bostäder inte överstiger följande ljudnivåer:

	Ekvivalent	Momentan
Måndag-fredag kl. 07-18	50 dBA	-
Lördag, söndag och helgdag kl. 07-18	45 dBA	-
Kvällstid kl. 18-22	45 dBA	-
Natttid kl. 22-07	40 dBA	55 dBA

Om bullret från verksamheten innehåller impulsljud eller hörbara tonkomponenter ska ovanstående ekvivalenta ljudnivå sänkas med 5 dBA-enheter.

De angivna ljudnivåerna ska kontrolleras genom mätning eller närfältmätningar och beräkningar. Ljudnivåerna ska kontrolleras vid de bostäder som förväntas få de högsta ljudnivåerna under de tidsperioder av dygnet då bullerstörningar kan förväntas inträffa. För enstaka bullerkällor med diskontinuerlig gång (t.ex. fläktar och pumpar) ska beräkningen ske för den tid bullret alstras. Kontroll av ljudnivåer ska ske så snart det sker förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år. Kontroll av ljudnivåer ska ske i enlighet med gällande standarder.

Om någon av de angivna ljudnivåerna överskrids ska bolaget senast 10 arbetsdagar, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer, till tillsynsmyndigheten anmäla orsak till överskridandet samt ange vilka

åtgärder som vidtagits och som bolaget avser att vidta så att värdena enligt ovanstående kan innehållas.

Transporter

15. Lastning och lossning samt transporter till och från anläggningen ska i huvudsak ske mellan kl. 07.00 – 22.00 under vardagar.
16. Bolaget ska utarbeta en handlingsplan för att minska miljöpåverkan från transporter som bolaget själv upphandlar eller utför. Planen ska ha upprättats senast 6 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer. Planen ska revideras minst vart tredje år. Bolaget ska årligen redovisa de miljöförbättrande transportåtgärder som vidtagits under året i kommande miljörapport.

Risakanalys

17. Bolaget ska fortlöpande identifiera och analysera risk för händelser som kan vålla skador på människors hälsa och den yttre miljön. Tillgång till släckmedel och omhändertagande av förorenat släckmedel ska ingå i risakanalysen. Arbetet ska ske i samråd med sakkunnig med god kompetens inom området. Analysen ska även innefatta förslag på riskreducerande åtgärder. Bolagets ställningstagande till vilka åtgärder som behöver vidtas ska anges i en åtgärdsplan. Riskanalysen och åtgärdsplanen ska dokumenteras och finnas tillgänglig för tillsynsmyndigheten. Planen ska följas upp och revideras vid behov. Bolaget ska årligen redovisa de åtgärder som utförts med anledning av risakanalysen i kommande miljörapport.
18. Förorenat släckmedel ska omhändertas separat och skickas till godkänd behandlingsanläggning.

Haveri och driftsstörning

19. Om haveri eller omfattande driftsstörning i process- eller reningsutrustning inträffar, som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, ska processen avbrytas.

Kontroll

20. För verksamheten ska det finnas skriftliga rutiner för kontroll. Rutinerna ska göra det möjligt att följa upp verksamhetens miljöpåverkan och bedöma om villkoren följs. I rutinerna ska mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder anges. Rutiner för kontroll av föreskrivna villkor ska skickas till tillsynsmyndigheten i två exemplar senast tre månader efter att detta beslut vunnit laga kraft eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer. Tillsynsmyndigheten får dock inte förlänga tiden med mer än tre månader.
21. Förstagångsundersökning av verksamheten ska utföras av opartisk besiktningsförrättare senast sex månader efter det att detta beslut vunnit

laga kraft eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer. Därefter ska periodisk undersökning av anläggningar och verksamhet utföras vart annat år. Förslag till besiktningsförrättare och program för undersökningen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid före undersökningen. Besiktningsförrättarens rapport från undersökningen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter datum för undersökningen eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Åtgärder vid avslutning av verksamheten

22. Bolaget ska utan dröjsmål anmäla planer på att avsluta hela eller delar av verksamheten. När verksamheten avslutas ska kemiska produkter och farligt avfall tas omhand på ett miljöriktigt sätt och i enlighet med gällande lagstiftning. Bolaget ska vidare i samråd med tillsynsmyndigheten utreda om mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar kan ha förorenats av verksamheten och i sådant fall också ansvara för att efterbehandling och andra åtgärder för att avhjälpa en förorenings-skada eller en allvarlig miljöskada sker.

Överlåtelse av villkorsskrivning

Miljöprövningsdelegationen överlåter åt tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa ytterligare villkor angående nederbördsskydd, lukt och damning samt åtgärder med anledning av riskanalysen och utsläppskontroll.

Aterkallande av tillstånd

Miljöprövningsdelegationen återkallar tidigare tillstånd, som meddelats av Länsstyrelsen den 15 juni 1990 (dnr 2450-29010-89), den 3 oktober 1990 (dnr 2450-8251-90) samt den 24 juni 1993 (dnr 245-11440-92) i de delar som berör kraftvärmeverket Munksjön (KVVM) på fastigheten Lappen 8 från och med att detta beslut vinner laga kraft.

I övriga delar gäller tillstånden till dess att Jönköpings kommun har meddelat beslut i fråga om de anmälningspliktiga förbränningsanläggningarna Hetvattencentral Huskvarna Fördelning (HCHF) dossnr. 0680-81-012 på fastigheten Elverket 1 samt Hetvattencentral Liljeholmen (HCLH) dossnr. 0680-81-009 på fastigheten Fogsvansen 9 och att Miljöprövningsdelegationen meddelat nya tillstånd för de tillståndspliktiga förbränningsanläggningarna Hetvattencentral Österängen (HCÖN) dossnr. 0680-81-010 på fastigheten Westfalen 3, Hetvattencentral Ryhov (HCRY) dossnr. 0680-81-002 på fastigheten Vårdaren 1 samt Hetvattencentral Östra Klinikerna (HCÖK) dossnr. 0680-81-006 på fastigheten Vårdaren 6. De tre senare är föremål för prövning av Miljöprövningsdelegationen.

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 7/34

Bakgrund

Tillstånd till drift av de förbränningsanläggningar som ingår i Jönköping och Huskvarna gemensamma fjärrvärmeområde har lämnats av Länsstyrelsen den 15 juni 1990, den 3 oktober 1990 samt den 24 juni 1993.

Samråd

Samråd, den 15 juni 2005, har skett med Länsstyrelsen, Miljökontoret, Stadsbyggnadskontoret och Tekniska kontoret i Jönköpings kommun och med de enskilda som har antagits bli särskilt berörda av verksamheten samt med Jönköpings läns luftvårdsförbund, Vätternvårdsförbundet, Svenska Naturskyddsföreningen i Jönköping, Jönköpings Sportfiskeklubb och allmänheten. Verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan enligt bilaga 1 förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar.

Enligt förordning 2004:989 om översyn av vissa miljöfarliga verksamheter skall sådana miljöfarliga verksamheter som avses bedrivas efter den 30 oktober 2007 och inte har tillstånd meddelade med stöd av miljöbalken, redovisa hur kraven i 2 kap. 3 och 5 §§ miljöbalken uppfylls före den 30 oktober 2007. Redovisningen skall enligt förordningen ingå i miljörapporten för 2005.

Bolaget innehar tillstånd enligt miljöskyddslagen: 1990-06-15 dnr 2450-2910-89, 1990-10-03 dnr 2450-8251-90 och 1993-06-24 dnr 245-5740-92, och har ansökt om anstånd hos Länsstyrelsen att lämna in redovisningen enligt förordningen (2004:989) med miljörapporten. Bolaget avser att lämna in en ny tillståndsansökan för verksamheten vid Kraftvärmeverket Munksjö (KVVM) eftersom nuvarande tillstånd är nästan 15 år. I tillståndsansökan skall redovisning enligt förordningen ingå. Länsstyrelsen har beviljat anstånd att lämna in redovisningen till och med den 31 december 2005.

Bolaget ansöker därför om nytt tillstånd för att bedriva miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. 6 § miljöbalken för det befintliga Kraftvärmeverket Munksjö. Ansökan avser fortsatt verksamhet.

Bolaget informerade om att en bullermätning gjorts någon gång på 80-talet men att det i och med trafiken runt omkring är svårt att mäta bullret från anläggningen. Länsstyrelsen menar att en källmätning bör genomföras i samband med tillståndsansökan och att man idag ofta utgår från nyetableringsvärden. Bolaget och Miljökontoret påpekade att inga klagomål på buller inkommit

Under samråden har Länsstyrelsen framfört synpunkter på att en kartläggning över bolagets vattenflöden, inklusive dagvatten, bör genomföras samt att avloppspunkternas inverkan på vattenkvaliteten i Munksjön ska belysas. Tekniska kontoret har framfört att det är olämpligt att leda kylvatten och liknande vatten till det kommunala reningsverket. Länsstyrelsen har framfört att det är olämpligt att leda kylvatten, bottenblåsningsvatten, dagvatten och övriga liknande vatten till Munksjö Paper AB:s sedimenteringsbassäng

då den är avsedd för rening av processavloppsvatten från de båda pappersbruken Munksjö Paper AB och SCA Hygien Products AB.

Ansökan

Bolaget inkom den 22 december 2005 till Länsstyrelsen med en ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för produktion av ånga, hetvatten och el genom förbränning av biobränsle och olja. Till ansökan har bifogats en miljökonsekvensbeskrivning. Ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen har här efter kompletterats och reviderats. Kompletterande handlingar inkom den 3 oktober 2008, den 28 oktober 2008, den 29 september 2009, den 6 november 2009 samt den 30 mars 2010.

Yrkanden och förslag till villkor

Bolaget yrkar att få bedriva fortsatt verksamhet vid kraftvärmeverket på fastigheten Lappen 8. Anläggningen har en installerad tillförd effekt på 166 MW och bolaget yrkar att få producera ånga, hetvatten och el genom förbränning av biobränsle och olja.

Bolaget föreslår att följande villkor ska gälla för verksamheten:

1. Om inget annat framgår av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med ansökningshandlingarna och vad sökanden i övrigt angett eller åtagit sig i ärendet.
2. Den ekvivalenta ljudnivån på grund av verksamheten får utomhus vid närmaste bostäder som riktvärde uppgå till högst följande ekvivalenta ljudnivåer:

Dagtid vardagar (kl 07 – 18)	55 dB(A)
Nattetid (kl 22 – 07)	45 dB(A)
Övrig tid	50 dB(A)

Den momentana ljudnivån på grund av verksamheten får nattetid vid närmaste bostäder inte överstiga 55 dBA. Om bullret innehåller impulsljud eller hörbara tonkomponenter ska angivna värden sänkas med 5 dBA-enheter. Säkerhetsventil får avge buller med högre ljudnivå när risk för övertryck föreligger.

3. Utsläpp till luft av kolmonoxid från ÅP2 får som riktvärde och årsmedelvärde inte överstiga 500 ppm och som riktvärde och dygnsmedelvärde inte överskrida 1 000 ppm.

Ansökan i övrigt

Bolaget uppger bland annat att anläggningen inrymmer en biobränsleeldad ångpanna, två oljeeldade ångpannor samt tre oljeeldade hetvattenpannor. Anläggningen är placerad intill Munksjön och centralt i Jönköpings västra del. Verksamheten har bedrivits på platsen sedan slutet av 1800-talet och bolaget tog över verksamheten från Munksjö AB 1983.

Det finns tre ångpannor på anläggningen, ÅP2, ÅP3 och ÅP4. Dessa ångpannor producerar 40 bars ånga till ett gemensamt ångnät. Ångan används

både för elproduktion, fjärrvärmeproduktion och för att förse Munksjö AB med ånga på olika trycknivåer. Munksjö AB:s behov av ånga uppgår maximalt till 20 MW. Utöver ångpannorna finns tre hetvattenpannor, HVP5, HVP6 och HVP7. Hetvattenpannornas uppgift är att höja temperaturen på ett delflöde av det totala flödet som går ut på fjärrvärmenätet. Centralt i produktionen finns även två turbiner och två kondensatorer.

På anläggningen finns även en värmepump som används för att höja temperaturen på inkommande returflöde. Värmen kommer från Simsholmens reningsverk, Munksjö AB:s sedimenteringsbassäng samt sommartid även från Munksjöns ytvatten. Värmepumpen ingår dock inte i tillståndsansökan.

Ångpanna 2

I pannan finns fyra brännare som kan köras både på biobränsle (träpulver) och eldningsolja 5 (EO5). Ursprungligen fungerade ÅP2 som en ren oljeeldad panna men 1984 byggdes den om för att kunna eldas med biobränsle. ÅP2 är en del i basproduktionen och är i drift huvuddelen av året. Träpulver är det huvudsakliga bränslet och EO5 används endast vid start av fastbränsle. Pannan har en installerad maxeffekt på 68 MW. Den överhettade ångan som produceras går ut på ett 40-barsnät som är gemensamt för samtliga tre ångpannor. En del av ångan leds genom reducerstationer och en del genom turbinerna för att därefter värma fjärrvärmevattnet i kondensatorerna.

Rökgaserna från ÅP2 renas i ett elektrofilter innan det släpps ut i en 114 meter hög skorsten. Kontinuerlig mätning genomförs för att bestämma halterna av följande parametrar:

- Kväveoxider, NO_x
- Svaveldioxid, SO₂
- Stoft
- Kolmonoxid, CO
- Syrgas, O₂
- Temperatur

Ångpanna 3

ÅP3 tillverkades 1968 och används vid start och stopp av ångproduktionen vid anläggningen samt som en reservpanna i de fall någon av ÅP2 eller ÅP4 inte kan tas i drift. Pannan har två oljebrännare som eldas med EO5. Liksom för övriga ångpannor går ångan ut på det gemensamma 40-barsnätet och delas upp mellan reducerstationen och kondensatorerna. Den installerade maxeffekten är 14 MW.

Rökgaserna från ÅP3 går direkt till den 114 meter höga skorstenen utan att passera något filter. Någon kontinuerlig mätning av rökgasens föroreningshalter förekommer inte.

Ångpanna 4

ÅP4 tillverkades 1986 och har två oljebrännare som eldas med EO5. ÅP4 ingår tillsammans med ÅP2 i kraftvärmeverkets basproduktion. Den producerade ångan går ut på det gemensamma 40-barsnätet och leds till reducers-

tationen respektive kondensatorerna. Den installerade maxeffekten är 34 MW.

Rökgaserna från ÅP4 renas i en cyklon innan de släpps ut i en 74 meter hög skorsten. Kontinuerlig mätning sker av rökgasernas innehåll av kväveoxider.

Hetvattenpannorna 5-7

Samtliga tre hetvattenpannor (HVP5, HVP6, HVP7) är tillverkade 1998 och eldas med EO5. Pannornas uppgift är att höja temperaturen på ett delflöde av det totala framflödet till fjärrvärmenätet. Normalt står pannorna varmhållna då de inte är i drift, undantaget är de sommarveckor då oljesystemet är avstängt. Den installerade maxeffekten är 15 MW per panna, det vill säga 45 MW för samtliga tre hetvattenpannor.

Rökgaserna från hetvattenpannorna renas i en cyklon innan de släpps ut i en 74 meter hög skorsten. Någon kontinuerlig mätning av rökgasens föroreningshalter förekommer inte.

Turbiner

Det finns två turbiner på 2 MW respektive 7 MW. Turbinerna genererar el från den 40-barsånga som skapas i ångsystemet och utgörs av en radialturbin från 1948 och en axialturbin från 1963.

Kondensatorer

Det finns två identiska kondensatorer från 1986 vars uppgift är att kondensera ånga från ångsystemet i syfte att generera värme till fjärrvärmesystemet. Var och en av kondensatorerna har en maxeffekt på 40 MW.

Sammanfattning av bolagets pannor:

Benämning	Effekt (MW)	Bränsle	Reningsutrustning	Utsläppspunkt (meter)	Kontinuerlig mätning
ÅP2	68	Träpulver (EO5)	Elektrofilter	Skorsten 114	NO _x , SO ₂ , CO, O ₂ , stoft, temperatur
ÅP3	14	EO5	-	Skorsten 114	-
ÅP4	34	EO5	Cyklon	Skorsten 74	Kväveoxider
HVP5	15	EO5	Cyklon	Skorsten 74	-
HVP6	15	EO5	Cyklon	Skorsten 74	-
HVP7	15	EO5	Cyklon	Skorsten 74	-

Bränsle

Bränslet i form av träpulver och EO5 lagras i två skilda system. Träpulver lagras dels i ett lager med mekanisk inmatning på 1.000 m³ och dels i två lagringssilos på vardera 475 m³ som båda har pneumatisk inmatning. Eldningsolja lagras i tre skilda invallade cisterner på tillsammans 11.000 m³, två på vardera 5.000 m³ och en på 1 000 m³. Av samrådshandlingen framgår att svavelhalten i bolagets EO5 uppgår till 0,4 viktprocent.

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 11/34

Den 3 oktober 2008 lämnade bolaget in en anmälan till Länsstyrelsen om att flytta cisternerna för oljelagring från fastigheten Lappen 8 till fastigheten Lappen 11. Av anmälan framgår att de två planerade cisternerna kommer att vara anpassade för EO5 och bioolja. Vardera cistern kommer att rymma 2.500 m³. Dagvatten från cisternområdet planeras att avledas till pappersbrukets sedimenteringsbassäng. Länsstyrelsen och bolaget har den 3 juni 2009 kommit överens om att anmälan kommer att hanteras i samband med tillståndsprovning av verksamheten.

Utsläpp till vatten

Det avloppsvatten som uppkommer i verksamheten utgörs främst av vatten från kylning, ångproduktion och rengöring. Övriga vatten som avleds från fastigheten är dagvatten samt sanitärt avloppsvatten. Det utgående vattnet innehåller låga halter av föroreningar. De olika avloppsvattnen från fastigheten leds till tre olika mottagare, kommunalt avloppsreningsverk (Simsholmen), sedimenteringsbassängen hos Munksjö Paper AB samt direkt till Munksjön.

Sammanfattning av bolagets utsläpp till vatten:

Typ av vatten	Egenskap	Årlig mängd (m ³)	Mottagare av utsläpp
Bottenblåsningsvatten	Stöt flöde, 90-100° C	2 000	SP
Kondensat från oljeförvärmning	Kontinuerligt flöde vid drift av oljepannor, 90-100° C	250	SP
Vatten från smörj-oljekylare	Kontinuerligt flöde vid drift av ÅP2, <30° C	25 000	SP
Vatten från generatorkylare	Kontinuerligt flöde vid drift av ÅP2, <30° C	50 000	SP
Askhanteringsvatten	<30° C	24	SP
Dräneringsvatten från ångstammar	Endast vid uppstart, 90-100° C	2	SP
Diverse läckage	Uppskattad mängd från olika anläggningsdelar	700	SP
Städvatten	Uppskattad mängd	500	SP
Eventuellt släckvatten	-		SP
Vatten från totalavsaltningsutrustning	Stötflöde vid generering av jonbytare	1 000	SN
Dagvatten	Från markyta på ca 6 000 m ²	3 600	SP
Sanitärt vatten	-	500	KR
Kompressorvatten	Endast vid haveri, 1 – 2 gånger per år <60° C	<25	M

SP, Sedimenteringsbassäng via pumpgröp; SN, Sedimenteringsbassäng via neutraliseringstank; KR, Kommunalt reningsverk; M, Munksjön

Det vatten som passerar pumpgropen genomgår oljeavskiljning innan det avleds till pappersbrukets sedimenteringsbassäng.

Under ärendets gång har bolaget uppmanats att komma in med en redovisning av hur uppkommet vatten kan hanteras utan att ledas till pappersbrukets sedimenteringsbassäng. Bolaget uppger bland annat följande i sin redovisning:

- Av de 80.000 - 85.000 m³ vatten som uppkommer på anläggningen varje år så består ca 75.000 m³ av kylvatten. Kylvattnets temperaturhöjning uppgår till ca 10 °C och vattnet innehåller endast låga halter av föroreningar. Bolagets utredning har visat att det är möjligt att återleda kylvatten till pappersbrukets processvattensystem. Behovet av vattentillförsel för pappersbruket skulle vid den här lösningen minska i motsvarande grad. Energitillförseln till pappersbruket skulle bli ca 870 MWh/år. Kostnaden för att genomföra åtgärden beräknas till ca 1,5 Mkr. Bolaget anser att det är tveksamt om åtgärden är motiverad ur ett ekonomisk- och miljömässigt perspektiv då kylvattnet endast utgör en mindre del av det samlade flödet till pappersbrukets reningsanläggning. Dessutom har pappersbruket en överkapacitet på sin reningsanläggning.
- Bolaget förordnar att kylvattnet även i fortsättningen ska ledas via pappersbrukets sedimenteringsbassäng men om det släpps direkt till Munksjön så bedöms det inte nämnvärt inverka på bolagets påverkan på Munksjön. De olika vattenflödenas föroreningsinnehåll är lågt och en temperaturutjämning sker då flödena sammanblandas.
- När det gäller dagvatten från hårdgjorda ytor så är dagvattensystemets äldre delar sammanbyggt med pappersbrukets dagvattensystem. Då dagvattenflödet från bolaget endast utgör en bråkdel av det totala flödet till sedimenteringsbassängen kan det inte anses ekonomiskt försvarbart eller miljömässigt motiverat att vidta åtgärder. Vidare fungerar bassängen som en buffert vid eventuellt spill eller i händelse av brand. Bolaget anser dock att det finns möjlighet att avleda dagvatten från den nya servicebyggnadens tak direkt till Munksjön. Mängden dagvatten från taket uppgår till ca 320 m³ per år och kostnaden för att leda om det dagvattnet direkt till Munksjön uppgår till ca 300.000 kr.

Bolaget har även, vid en senare komplettering, redovisat möjligheten att avleda allt vatten direkt ut i Munksjön. För att det ska vara möjligt måste först alla vattenflöden ledas till en gemensam befintlig pumpgrop. Nya ledningar behöver installeras för kylvatten och för vatten från totalavsaltningssystemet. Det krävs även att en ny ledning installeras mellan pumpgropen och värmepumpen. Teknisk är en sådan förändrad rördragnings genomförbar och investeringen beräknas uppgå till 600.000 - 700.000 kr. De miljömässiga konsekvenserna på Munksjön bedöms som små, vattnen har låga föroreningshalter och bolagets vatten blandas med avloppsvatten från Simsholmens reningsverk innan det släpps i Munksjön. Om bolagets vatten ska avledas direkt till Munksjön behöver även larm och skyddsåtgärder mot

olja i pumpgropen förstärkas vilket innebär ytterligare investeringar. Enerгимässigt blir det inte någon fördel att leda vattnet direkt till värmepumpen.

Bolagets miljökonsekvensbeskrivning

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår bland annat att verksamheten har funnits på platsen sedan sent 1800-tal. Tidigare fungerade anläggningen som Munksjö AB:s energicentral innan den övertogs av bolaget 1983. Anläggningen är placerad på fastigheten Lappen 8 i Jönköpings kommun. På samma industriområde finns även Munksjö AB samt SCA Hygiene Products AB som båda är mottagare av den ånga som bolaget levererar. De närmaste bostäderna är belägna ca 130 meter från anläggningen. Bolaget levererar el, ånga och fjärrvärme och har ca 100 anställda. Verksamheten bedrivs dygnet runt men transporter till anläggningen sker främst dagtid mellan klockan 07.00 - 22.00.

Bränslet som används utgörs av träpulver och EO5. Bolaget bedömer att ett utbyte av EO5 till EO1 inte är aktuellt då det skulle medföra stora kostnader för utbyte av bränsleförsörjningssystem, bränslefilter och brännare samt att riskerna för brand och markföroreningar skulle öka vid hantering och lagring av EO1.

Utsläpp till luft

De rökgaser som bildas vid förbränning av träpulver och EO5 släpps ut i två skorstenar på 114 meter respektive 74 meter. Rökgaserna innehåller bland annat kväveoxider, stoft, svavel och koldioxid. För att avskilja stoft från förbränning av träpulver i ÅP2 finns ett elektrofilter installerat som ger en avskiljningsgrad på ca 99 %. För att rena rökgaserna från förbränning av EO5 i ÅP4 och hetvattenpannorna finns cykloner installerade. För att minska utsläppen av kväveoxider har bolaget installerat Rotating Overfire Air (ROFA-system) i ÅP2 och ÅP4 som ger lägre förbränningstemperatur och därmed mindre NO_x-bildning.

Kväveoxider

Bolaget har genomfört spridningsberäkningar för att klargöra kraftvärmeverkets bidrag av kväveoxider samt stoft och partiklar till omgivningen. Beräkningarna visar bidraget av kväveoxider uppgår till ca 1 µg/m³ vilket ska jämföras med gällande miljö kvalitetsnorm som uppgår till 60 µg/m³. Även anläggningens bidrag till årsmedelvärde samt timmedelvärde är små och bolaget bedömer att verksamheten inte kommer försvåra möjligheten att klara miljö kvalitetsnormen.

Stoft och partiklar

När det gäller partiklar har bolaget gjort beräkningar på partiklar som är mindre än 10 µm (PM10). Beräkningarna visar att verksamheten bidrag av PM10 är ca 0,03 µg/m³ som högst att jämföra med miljö kvalitetsnormen som är 40 µg/m³. Som indata har bolaget förutsatt att anläggningens totala utsläpp av partiklar är knappt 7 ton per år. Jönköpings kommuns mätningar av PM10 vid Banarpsgatan, som går längs med bolagets anläggning, visar på

förhöjda halter av PM10 i en sådan utsträckning att miljö kvalitetsnormen överträds. Bolagets beräkningar visar dock att de förhöjda partikelhalterna vid Banarpsgatan inte beror på bolagets verksamhet vid kraftvärmeverket utan transporter bedöms vara den bidragande orsaken.

Svavel

Utsläpp av svavel från anläggningen härrör från eldning med EO5. De årliga utsläppen från anläggningen uppgår till 30 – 35 ton vilket inte bedöms påverka möjligheten att hålla gällande miljö kvalitetsnorm.

Koldioxid

Huvuddelen av bränslet som används vid anläggningen utgörs av biobränsle vilket innebär att anläggningens totala nettobidrag till koldioxidhalterna i atmosfären är låga.

Lukt

Luktolägenheter har uppstått vid några tillfällen då luft från oljetankar tryckts ut i samband med påfyllning av olja. Bolaget har dock vidtagit åtgärder som bedöms tillräckliga för att problem inte ska uppstå framöver.

Utsläpp till vatten

Bolagets vattenförbrukning och avledning av processavloppsvatten är starkt sammanbunden med de båda pappersbruken belägna inom samma industriområde. En förklaring till detta är att Munksjö AB ägde kraftvärmeverket fram till år 1983. Det är möjligt att separera vattenflödena, men det kräver långtgående utredningar. Till exempel är den bottenförlagda utloppsledningen i Munksjön gemensam. I och med avloppsvattnets låga innehåll av föroreningar bedöms det inte kunna påverka miljöförhållandena i vare sig Munksjön eller Vättern. Inte heller den övriga påverkan från anläggningen bedöms försvåra möjligheterna att uppnå de generationsmål och delmål som fastställts i vattenvårdsplanen för Vättern.

Vattenförbrukning

Anläggningen och anläggningsprocesserna förses med vatten från sjöarna Vättern, Munksjön samt kommunalt vatten. Årligen används ca 10 000 m³ kommunalt vatten, ca 110 000 m³ vatten från Vättern och en marginell mängd från Munksjön. Vattnet från Vättern erhåller bolaget från Munksjö Paper AB.

Energi och transporter

Energianvändningen utgörs främst av el för drift av pumpar, fläktar samt hanteringsutrustning för träpulver. Vidare används el för belysning och kontorsändamål. Samtliga fjärrvärmepumpar inom anläggningen är varvtalsreglerade vilket ger en låg elförbrukning. Vid utbyte av större motorer gör bolaget alltid en bedömning om det går att använda varvtalsreglering eftersom det sparar energi. Allmänbelysningen i de olika anläggningsdelarna har successivt försetts med tidsstyrning eller rörelsedetektorer. Den årliga energiförbrukningen uppgår till ca 11 GWh.

Transporter till och från anläggningen sker i huvudsak med lastbil på dagtid mellan klockan 07.00 – 22.00. Främst är det transporter till anläggningen av träpulver. Under eldningssäsongen tar bolaget emot 10 – 15 fordon med träpulver per dygn och 1 – 2 fordon med eldningsolja. Under 2007 var det totalt 1 748 transporter med träpulver till anläggningen och 48 transporter med eldningsolja. De transportbolag som anlitas för bränsletransporterna använder fordon av miljöklass 3 (EURO 3) eller högre.

Buller

Bolaget har låtit utföra en externbullerutredning som visar att de identifierade bullerkällorna är intag för kompressorer, transporter inklusive lastning och lossning av containrar, fläkten i asksilon samt de två skorstenarna. Vidare visar utredningen att den externa bullernivån från anläggningen är ≤ 45 dB(A) vid de närmaste bostäderna. Ljudnivån är relativt konstant över dygnet.

Avfall och kemikalier

De kemiska produkter som används i större mängd vid anläggningen är natriumhydroxid och saltsyra, vars användningsområde är regenerering av avsaltningsutrustning, samt produkter för att motverka beläggningar och korrosion i pannvatten- och ångsystem. Saltsyra och natriumhydroxid förvaras inomhus i invallade tankar om 10 m³ vardera. Bolagets avfalls- och kemikaliegrupp gör årliga genomgångar av de kemiska produkter som används i verksamheten.

Det avfall som uppkommer i verksamheten hämtas och tas omhand av entreprenör med gällande tillstånd. Askkan som uppstår vid förbränning av träpulver återförs till skogsbruket. Farligt avfall som uppkommer i verksamheten mellanlagras i separata kärl i en så kallad miljöcontainer. Bolaget har gjort en anmälan om mellanlager av farligt avfall till Länsstyrelsen som i beslut daterat den 15 juli 2005 har meddelat att det inte föranleder någon åtgärd från Länsstyrelsens sida.

Bolagets omgivning

Närmaste Natura 2000 område utgörs av sjön Vätterns södra del. I kraftvärmeverkets påverkansområde finns även ett flertal naturreservat samt riksintresse för natur- och kulturvård.

Den framtida verksamheten vid kraftvärmeverket medför inte någon ökad påverkan på miljön. Man riskerar inte heller att överskrida gällande miljö kvalitetsnormer på grund av den sökta verksamheten. När det gäller anläggningens miljöpåverkan finns det en strävan hos bolaget att prioritera bränslen som passar in i ett långsiktigt hållbart samhälle.

Lokaliseringsutredning

Någon alternativ lokalisering har inte bedömts möjlig då verksamheten redan är väletablerad på platsen. Bakgrunden till ansökan beror på ändrade

regler vad avser tillståndsplikt och inte på någon utökning. Verksamheten avses i allt väsentligt att vara oförändrad framöver. Med anledning av detta gör bolaget bedömningen att det inte är meningsfullt att göra alternativa jämförelser.

Ärendets handläggning

Kungörelse om ansökan och miljökonsekvensbeskrivning har varit införd i Jönköpings Posten den 18 november 2009. Inga synpunkter har framförts. Länsstyrelsen har skickat ansökan på remiss till Miljönämnden, Tekniska nämnden, Stadsbyggnadsnämnden i Jönköpings kommun. Remissen har även skickats till Jönköpings läns Luftvårdsförbund, Vätternvårdsförbundet, Svenska naturskyddsföreningen i Jönköping och till bolagen Munksjö Paper AB och SCA Hygien Products AB.

Miljönämnden har bland annat framfört följande:

- Begränsningsvärden för utsläpp till luft bör anges i särskilda villkor för svaveldioxid, kväveoxider och stoft. Begränsningsvärdena bör ha en mindre marginal till de förväntade utsläppen dock så stor att värdena inte överskrider då skyddsåtgärder och försiktighetsmått fungerar som avsett.
- Villkorsvärden för utsläpp av kolmonoxid bör anges som begränsningsvärden i stället för riktvärden. Bolaget bör redovisa tekniska och ekonomiska förutsättningar för att nå lägre utsläppsnivåer.
- Bolaget bör under en prövotid utreda tekniska och ekonomiska möjligheter att begränsa bullernivåerna till värden för nyetablerad verksamhet och lämna en redovisning till länsstyrelsen.
- Bolaget bör i samråd med länsstyrelsen utreda en flyttning av utsläppspunkten för det samlade avloppsvattnet från kraftvärmeverket, Simsholmens reningsverk och pappersbruket till ett yttligt läge.
- Kylvatten från kraftvärmeverket bör i största möjliga utsträckning frånkopplas pappersbrukets reningsanläggning.

Munksjö Paper AB har framfört att det pågår en tillståndsprövning i miljödomstolen av de båda pappersbruken, Munksjö Paper och SCA Hygiens. Flera av de frågor som är aktuella i tillståndsprövningen av kraftvärmeverket är även aktuella i Miljödomstolens prövning av pappersbruken. Munksjö Paper anser därför att det är lämpligt att avvakta Miljödomstolens beslut i de gemensamma frågorna innan ett beslut fattas för kraftvärmeverket i en lägre instans. Vidare framför Munksjö Paper att det finns miljömässiga fördelar med att avleda kraftvärmeverkets kylvatten via Munksjö pappersbruk. Värmen i kylvattnet kan då tas tillvara vilket minskar behovet av att värma processvattnet. Utsläppen till Munksjön minskar också något om vattnet leds via reningsbassängen jämfört med att släppas direkt till Munksjön. Slutligen är man överens med bolaget när det gäller säkerhetsaspekterna. Leds vattnet via reningsbassängen finns det en möjlighet att minska föroreningarna vid ett eventuellt kemikalieutsläpp.

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 17/34

Stadsbyggnadsnämnden har bland annat framför att kraftvärmeverket är placerat mitt i ett omvandlingsområde och att det därför är angeläget att anläggningens omgivningspåverkan blir så liten som möjligt. Nämnden hänvisar till olika kommunala dokument, som bland annat visar att Munksjön planeras bli en stadssjö och att det planeras cykelvägar och promenadstråk samt bostäder i anslutning till bolagets anläggning.

Bolaget har genom ombud, Wistrand Advokatbyrå, lämnat följande yttrande:

Anledning av kylvatten

Bolaget vidhåller sin ståndpunkt att mängden kylvatten som går till pappersbrukets sedimentationsbassäng är så liten att den inte påverkar reningsanläggningens kapacitet eller funktion. Dessutom framhålls att bassängen kan fungera som en buffert om vatten från bolaget skulle bli förorenat av olja. Bolaget ser en möjlighet att kylvatten leds till pappersbruken för att där användas som processvatten. Bolaget har redovisat den möjligheten under ärendets handläggning, men lämnar även förslag till utredningsvillkor:

- Bolaget ska under en prövotid utreda de tekniska och ekonomiska förutsättningarna att använda kylvatten som processvatten i Munksjö Paper AB:s verksamhet. Utredningen ska redovisas för tillsynsmyndigheten senast ett år från det att tillståndet har vunnit laga kraft.

Flyttning av utsläppspunkt

Bolaget har inget att invända mot miljönämndens synpunkt att utsläppspunkten i Munksjön ska flyttas till ett ytligt läge.

Begränsningsvärde för utsläpp till luft

I yttrandet lämnas en redogörelse för hur bolaget anser att generella föreskrifter och föreskrifternas relation till bakomliggande EG-direktiv ska tolkas. Sammanfattningsvis anser bolaget att de ska tolkas så att följande ska gälla för den egna anläggningen: Varje ångpanna ska ses som en separat befintlig förbränningsanläggning. Hetvattenpannorna ska ses en gemensam förbränningsanläggning. Av förbränningspannorna på anläggningen så omfattas endast ÅP2 av föreskriften 2002:26. Med det som argument lämnar bolaget följande förslag till villkor för utsläpp till luft:

- Eldningsolja som används i anläggningen ska ha en svavelhalt på högst 0,5 viktprocent.
- Utsläpp till luft av kolmonoxid från ÅP2 får som begränsningsvärde inte överstiga 1.200 mg/Nm³. För bedömning om utsläppskraven är uppfyllda ska reglerna för kväveoxider i 15 och 17 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2002:26 i dess lydelse 2010-01-01 tillämpas på motsvarande sätt.
- Utsläpp till luft av kväveoxider från ÅP4 får som begränsningsvärde inte överstiga 600 mg/Nm³. För bedömning om utsläppskraven är uppfyllda

ska reglerna för kväveoxider i 15 och 17 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter NFS 2002:26 i dess lydelse 2010-01-01 tillämpas.

- Utsläpp till luft från hetvattenpannorna (HVP5-7) får som begränsningsvärde vid besiktning inte överstiga 600 mg/Nm³. Besiktning ska för vardera pannan ske efter 4 000 drifttimmar men minst vart tredje år. Om begränsningsvärdet överskrids ska åtgärder vidtas och nya besiktningar genomföras till dess värdet innehålls.

I övrigt när det gäller utsläpp till luft anser bolaget att det inte bör föreskrivas något särskilt villkor för utsläpp av stoft då ÅP2 är utrustat med ett elektrofilter, ÅP4 och hetvattenpannorna är anslutna till en cyklon och ÅP3 körs mjukt vid de tillfällen den är i drift. De oljeeldade pannorna bör inte ha något utsläppsvillkor för kolmonoxid enligt gällande praxis. Då bolaget anser att endast ÅP2 omfattas av Naturvårdsverkets föreskrifter för utsläpp till luft från stora förbränningsanläggningar så anser de att man kan fråga om de andra pannorna ska omfattas av utsläppsvillkor när det gäller kväveoxider och kolmonoxid.

Ljudvillkor

Miljönämnden har föreslagit att det sätts en prövotid för ljud från verksamheten. Bolaget medger detta och anser att prövotidsvillkoret bör utformas i enlighet med Miljööverdomstolens nya praxis, dock utan att något särskilt anges om kontroll då bolaget föreslår en kort prövotid. Bolaget lämnar följande förslag till utredningsvillkor och prövotidsvillkor:

- Bolaget ska under en prövotid utreda de tekniska och ekonomiska förutsättningarna att begränsa ljudet från verksamheten så att verksamhetens bidrag till ljudpåverkan på närliggande bostäder inte överstiger vad Naturvårdsverket har föreskrivit för nyetablerad industri. Utredningen ska redovisas för Länsstyrelsen senast ett år från det att tillståndet har vunnit laga kraft.
- Ljudet från verksamheten ska begränsas så att det inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå vid bostäder än 50 dB (A) vardagar dagtid (kl. 07-18) och 45 dB(A) nattetid (kl. 22-07) samt övrig tid. Ekvivalentvärdena ska baseras på den tidsperiod som anges i villkoret. Den momentana ljudnivån på grund av verksamheten får nattetid vid närmaste bostäder inte överstiga 55 dB(A). Detta gäller inte ljud från säkerhetsventil som får avge högre ljudnivå när risk för övertryck i ångsystemet föreligger.

Motivering

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen som bifogats ansökan bedöms vara tillräcklig i förhållande till de krav som ställs i 6 kap. miljöbalken. Den kan därför godkännas.

Lokalisering

Enligt 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken ska för verksamheter och åtgärder som tar i anspråk mark- eller vattenområden väljas en sådan plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att fortsatt lokalisering av verksamheten till fastigheten Lappen 8 ger upphov till buller samt utsläpp av föroreningar till luft och vatten vilket kan inverka på människors hälsa och miljön. För att den föreslagna lokaliseringen ska kunna accepteras anser Miljöprövningsdelegationen att flera villkor om skyddsåtgärder och försiktighetsmått utöver de som bolaget har föreslagit måste föreskrivas för att uppnå ändamålet. Dessa skyddsåtgärder preciseras nedan.

Den ansökta verksamheten ligger i anslutning till Vättern som utgör riksintresse för naturvården och yrkesfisket enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Miljöprövningsdelegationen bedömer att den sökta verksamheten går att förena med skyddsintresset.

Ett förslag till vattenskyddsområde för Vättern har den 23 juni 2009 tillställts Länsstyrelserna i Jönköpings län, Östergötlands län, Örebro län och Västra Götalands län för samråd. Delar av kraftvärmeverket ligger inom det område som föreslås som vattenskyddsområde. Föreskrifterna för vattenskyddsområdet föreslås reglera bland annat krav för befintliga avloppsanläggningar, upplag av virke, uppställning av fordon med farligt gods och transporter av farligt gods med mera. Det är troligt att vissa föreskrifter kommer att strykas eller ändras och att andra föreskrifter kan tillkomma, varför vattenskyddsområdets föreskrifter kan komma att beröra verksamheten vid kraftvärmeverket på flera sätt. Länsstyrelserna har i ett gemensamt samrådsyttrande den 1 mars 2010 bland annat anfört att det föreligger behov av att reglera lagring av petroleumprodukter och krav på sekundärt skydd av cisterner inom vattenskyddsområdet. Fastställelse av Vätterns vattenskydds-föreskrifter väntas ske hösten 2010.

Regeringen har med stöd av 7 kap. 28 § miljöbalken förklarat Vättern som ett Natura 2000-område. För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett sådant område krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Tillstånd får enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken lämnas endast om åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte kan skada den

livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas och att den art eller de arter som avses att skyddas inte utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna. Miljöprövningsdelegationen anser att bolagets verksamhet inte innebär en sådan påverkan på Natura 2000-området Vättern som avses i 7 kap. 28 a § så att ett särskilt tillstånd erfordras.

Av gällande översiktsplan, antagen den 27 mars 2003, framgår att det berörda området är avsett för industriändamål. Verksamheten går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med översiktsplanen i den mening som avses i 5 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden med mera.

Industriområdet berörs dock av Jönköpings kommuns Stadsbyggnadsvision 2.0 där en av handlingspunkterna säger att man från kommunens sida ska utveckla de möjligheter norra Munksjöstranden rymmer att expandera stadskärnan och skapa kontakt med vattnet. Dessutom vill man utveckla Munksjön till en stadssjö med vattenaktiviteter och attraktioner. Även ramprogrammet för området lyfter fram Munksjön som en stadssjö. I det av kommunen utarbetade förslaget till ramprogram för Södra Munksjön framgår att kommunen har för avsikt att möjliggöra en offentlig kajpromenad utmed fabriksområdet. Stadsbyggnadsvisionen och ramprogrammet ligger till grund för kommunens arbete med att upprätta en fördjupad översiktsplan för området. Ramprogrammet planeras att antas av Kommunfullmäktige under år 2010.

Enligt 2 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken får tillstånd inte ges i strid mot detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (1987:10). Små avvikelser får dock göras om syftet med planen eller bestämmelserna inte motverkas. Det område där den planerade verksamheten kommer att bedrivas omfattas av en detaljplan antagen den 11 november 1961. Enligt planen får marken användas för industriändamål. Miljöprövningsdelegationen bedömer att verksamheten uppfyller planbestämmelserna och den strider således inte mot detaljplanens krav. Avståndet till närmaste bostadshus är cirka 130 meter.

Enligt Boverkets Allmänna Råd 1995:5 "Bättre plats för arbete" rekommenderas minst 200 meter som skyddsavstånd mellan kraftvärmeverk, med en tillförd effekt av mer än 100 MW, som har olja som bränsle och bostäder medan avståndet mellan fastbränsleanläggningar och bostäder anges till 500 meter. Rekommenderat skyddsavstånd fungerar som en vägledning och måste anpassas till förhållandena i det enskilda fallet. Miljöprövningsdelegationen bedömer att ett kortare skyddsavstånd kan godtas mot bakgrund av föreskrivna villkor om bland annat buller samt utsläpp till luft och vatten.

Utsläppen från kraftvärmeverket bedöms inte medverka till att någon miljö kvalitetsnorm för luft överskrids. Verksamheten ger dock upphov till betydande transporter på Barnarpsgatan där Jönköpings kommun har konstaterat

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 21/34

rat ett överskridande av miljö kvalitetsnormen för PM10. Regeringen har beslutat om att ett åtgärdsprogram för att uppfylla miljö kvalitetsnormen för partiklar ska fastställas. Jönköpings kommun ska redovisa ett förslag till åtgärdsprogram senast den 31 juni 2010 för fastställelse av Länsstyrelsen Miljöprövningsdelegationen bedömer att befintlig verksamhet kan bedrivas mot bakgrund av föreskrivna villkor för transporter och utsläpp till luft.

Vattenmyndigheten för Södra Östersjön har den 15 december 2009 fastställt miljö kvalitetsnormer (MKN) för samtliga så kallade vattenförekomster (sjö, vattendrag, övergångs-, kust- och grundvatten) inom vattendistriktet. Enligt vattenförvaltningsförordningen, som är en följd av EU:s ramdirektiv för vatten, ska minst god vattenstatus uppnås år 2015 och en långsiktig hållbar vattenförsörjning tryggas. För att uppnå MKN har vattenmyndigheten beslutat om åtgärdsprogram.

Munksjöns (ID SE640746-140268) ekologiska status har klassats till "otillfredsställande" och MKN för ekologisk status har fastställts till "god" (3 kap 2 § NFS 2008:1), dock först år 2021 då tidsfrist medgivits (4 kap 9 § vattenförvaltningsförordningen och 3 kap 1 § andra stycket NFS 2008:1). Tidsfristen har medgivits då åtgärder för att klara miljöproblemet övergödning ansetts vara tekniskt omöjligt för att uppnå god ekologisk status i själva vattenförekomsten till 2015 även om åtgärder i åtgärdsprogrammet påbörjas senast 2012.

Munksjöns kemiska status (exklusive kvicksilver) har klassats till "uppnår ej god" och MKN har fastställts till "god" år 2015 (4 kap 2 § vattenförvaltningsförordningen). För nonylfenol och kadmium har dock undantag i form av tidsfrist till år 2021 medgivits på grund av tekniskt omöjligt att uppnå god kemisk status för dessa två ämnen 2015 även om åtgärder i åtgärdsprogrammet påbörjas senast 2012.

Vätterns (ID SE646703-142522) såväl ekologiska som kemiska status (exklusive kvicksilver) har klassats till "god" och MKN för båda har fastställts till "god" 2015. För Vättern gäller att kvalitetskraven för ytvatten inte får försämrats.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att befintlig verksamhet kan bedrivas mot bakgrund av föreskrivna villkor för utsläpp till vatten.

Klassning av verksamheten

Bolagets verksamhet omfattas av verksamhetskod 40.50 B enligt bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Verksamheten omfattas även av punkt 1.1, Förbränningsanläggningar med installerad tillförd effekt av mer än 50 MW, i bilaga 1 till Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/1/EG om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar, International Plant Protection Convention (IPPC-direktivet).

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 22/34

Miljöprövningsdelegationen anser att alla pannor ska betraktas som en gemensam anläggning i den mening som avses i Naturvårdsverkets föreskrifter (2002:26) om utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoft från förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer.

Skäl för prövning

Kraftvärmeverket utgör en så kallad IPPC-anläggning. Bolagets ansökan om tillstånd till miljöfarlig verksamhet avser ingen utökad verksamhet. Bolagets yrkande omfattar tillstånd för att få bedriva fortsatt verksamhet vid kraftvärmeverket på fastigheten Lappen 8. Anläggningen har en installerad tillförd effekt på 166 MW och bolaget yrkar att få producera ånga, hetvatten och el genom förbränning av biobränsle och olja i befintliga ångpannor och hetvattenpannor. Bolaget har i ansökan redogjort för hur de uppfyller förordningen (2004:989) om översyn av vissa miljöfarliga verksamheter.

Bolaget uppfyller inte kraven på bästa möjliga teknik (BAT) enligt gällande BAT-Reference Documents (BREF-dokument). Dessutom föreligger behov av att uppdatera tidigare meddelade tillstånd (15 juni 1990, 3 oktober 1990 och 24 juni 1993) för de enskilda förbränningsanläggningar som ingår i Jönköpings och Huskvarnas fjärrvärmeområde. Det senare med hänsyn till att flertalet verksamheter inte längre utgör tillståndspliktig verksamhet och att det skett förändringar av verksamheten i övrigt. Vidare har det förflutit mer än tio år sedan bolagets tillståndsbeslut vann laga kraft varför Miljöprövningsdelegationen, med stöd av 24 kap. 5 § punkt 1 miljöbalken och 5 § IPPC-förordningen, får ompröva gällande tillstånd.

Med miljöbalken införlivades ett antal EG-direktiv i svensk lagstiftning, bland annat "Direktivet om samordnade åtgärder för att förebygga och begränsa föroreningar" (96/61/EG), numera 2008/1/EG (IPPC-direktivet). Vissa ändringar har därefter gjorts i miljöbalken och dess förordningar för att få bättre överensstämmelse med ordalydelsen i IPPC-direktivet. Verksamheten omfattas av punkt 1.1 i IPPC-direktivets bilaga 1. "Förbränningsanläggningar med installerad tillförd effekt av mer än 50 MW".

För att underlätta arbetet med att se till att samtliga anläggningar som omfattas av IPPC-direktivet senast den 30 oktober 2007 lever upp till kraven i direktivet, har regeringen beslutat om förordningen (2004:989) om översyn av vissa miljöfarliga verksamheter, den så kallade IPPC-förordningen. Förordningen trädde i kraft den 1 januari 2005. Förordningen gäller sådana miljöfarliga verksamheter som anges i förordningens bilaga om verksamheten helt eller delvis avses bedrivas efter den 30 oktober 2007, utan att den omfattas av tillstånd som har meddelats efter den 31 december 1998 med stöd av 9 kap. 6 § miljöbalken.

Verksamhetsutövaren ska enligt 3 § första stycket förordningen i den miljörapport som lämnas 2005 redogöra för hur det senast den 30 oktober 2007

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 23/34

säkerställs att kraven i 2 kap. 3 och 5 §§ miljöbalken uppfylls genom åtgärder för att:

1. förebygga, hindra eller motverka skador eller olägenheter genom föreningar och att göra detta med användning av bästa möjliga teknik,
2. hushålla med energi,
3. genom hushållning undvika att avfall uppkommer, i möjligaste mån återanvända eller återvinna det avfall som ändå uppkommer samt förebygga, hindra eller motverka skador eller olägenheter till följd av hanteringen av det avfall som bortskaffas,
4. förebygga, hindra eller motverka skador eller olägenheter till följd av olyckor, och
5. förebygga, hindra eller motverka skador eller olägenheter när verksamheten upphör och att återställa platsen för verksamheten i ett tillfredsställande skick.

Tillsynsmyndigheten ska förelägga verksamhetsutövare att iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått och de åtgärder som behövs för att uppfylla kraven enligt förordningen (4 § andra stycket). Om det behövs för att uppfylla de krav som avses i 3 § första stycket får tillståndsmyndigheten ändra eller upphäva villkor eller andra bestämmelser eller meddela nya sådana i tillstånd, även om det har förflutit kortare tid än tio år från det att tillståndsbeslutet vann laga kraft (5 §).

Skyddsåtgärder

Av 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken framgår följande. Den som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet ska utföra de försiktighetsmått och andra åtgärder som är skäligen för att förhindra olägenheter för människors hälsa eller miljön (försiktighetsprincipen och skälighetsprincipen). Om verksamheten bedrivs yrkesmässigt ska den bästa möjliga tekniken användas. Vid bedömningen av vad som är skäligen åtgärder ska hänsyn bland annat tas till den nytta skyddsåtgärderna får jämfört med åtgärdernas kostnader.

Med hänsyn till kraftvärmeverkets centrala läge i Jönköping och att inom omvandlingsområdet Södra Munksjön, för vilket kommunen har långtgående planer på en ökad bostadsbebyggelse inom närområdet samt att verksamheten utgör en så kallad IPPC-anläggning, har vissa villkor en strängare utformning än vad som är brukligt. Miljöprövningsdelegationen anser att det finns starka skäl att föreskriva villkor avseende utsläpp till luft, askhantering, utsläpp till vatten, hantering av kemikalier och avfall, lukt och damning, buller, transporter, riskanalys, haveri och driftstörning, kontroll och åtgärder vid avslutning av verksamheten.

Villkor

Allmänna villkoret (villkor 1)

Allmänna villkoret innebär att bolaget är skyldigt att följa vad som uppgivits i ansökan och vad man i övrigt har åtagit sig i ärendet om inget annat sägs i detta beslut. Villkorsformuleringen innebär att innehållet i ansökan och öv-

riga åtaganden från bolagets sida får samma juridiska status som övriga villkor i detta beslut.

Bränsle (villkor 2)

Det nationella miljö kvalitetsmålet *Bara naturlig försurning* innebär bland annat att depositionen av försurande ämnen inte ska överskrida den kritiska belastningen för mark och vatten. Av de regionala miljömålen för Jönköpings län framgår att utsläppen i länet av svaveldioxid till luft år 2010 ska ha minskat med 40 % från 1994 års nivå samt att utsläppen i Jönköpings län av kväveoxider till luft år 2010 ska ha minskat med cirka 5 400 ton. Av 2009 års miljömålsuppföljning framgår att det är mycket svårt eller inte möjligt att nå miljö kvalitetsmålet *Bara naturlig försurning* till 2020. Bedömningen gäller såväl regionalt som nationellt. Trendpilen pekar rakt fram då det är lång återhämtningstid i sjöar, vattendrag och skogsmark, samt att det är svårt att se att åtgärderna ger långsiktig effekt. Depositionen av försurande ämnen behöver minska ytterligare.

Med hjälp av bland annat reningsteknik och minskad användning av bränslen med hög svavelhalt har nedfallet inom länet minskat till nivåer strax över vad marken klarar av att ta emot. För att möjliggöra en återhämtning är det viktigt att nedfallet av svavel ytterligare minskar. Miljöprövningsdelegationen föreskriver därför villkor om att svavelhalten i eldningsolja får uppgå till högst 0,05 viktprocent och att EO5 ska fasas ut inom nio månader. Föreskrivet villkor följer av produktvalsprincipen i de allmänna hänsynsreglerna då eldningsolja med en svavelhalt på 0,05 viktprocent idag finns på marknaden till exempel Shell Wide Range Distillate oil (Shell WRD-olja) och kravet på bästa möjliga teknik.

Utsläpp till luft (villkor 3 - 5)

Det nationella miljö kvalitetsmålet *Frisk luft* innebär att luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas. Av de regionala miljömålen för Jönköpings län framgår att halterna av partiklar (PM10) ska underskrida 35 ug/m³ som dygnsmedelvärde och 20 ug/m³ som årsmedelvärde senast år 2010. Dygnsmedelvärdet får överskridas högst 37 dygn per år. Vidare ska halterna av partiklar (PM2,5) underskrida 20 ug/m³ som dygnsmedelvärde och 12 ug/m³ som årsmedelvärde år 2010. Dygnsmedelvärdet får överskridas högst 37 dygn per år. Dessutom ska högst 5 % av befolkningen i länet uppleva störning och olägenhet av luktande utsläpp år 2010. Av 2009 års miljömålsuppföljning framgår att delmålen inte bedöms kunna uppnås, eftersom mätningarna i gaturum visar halter som överskrider målnivån för PM10. För PM2,5 saknas mätningar i Jönköpings län.

Av det nationella miljö kvalitetsmålet *Bara naturlig försurning* framgår att de försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål. Nedfallet av försurande ämnen ska inte heller öka korrosionshastigheten i tekniskt material eller kulturföremål och byggnader. Av de regionala miljömålen för Jönköpings län framgår att ut-

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 25/34

släppen i Jönköpings län av kväveoxider till luft ska ha minskat till cirka 5 400 ton år 2010. Av 2009 års miljömålsuppföljning framgår att delmålet kan nås om ytterligare åtgärder genomförs.

Föreskrivna villkor för utsläpp till luft av stoft, kväveoxider och kolmonoxid utgår från försiktighetsprincipen i allmänna hänsynsregeln och kravet om bästa möjliga teknik. Villkoren medger ett något högre utsläpp av stoft och kväveoxid till luft från oljepannorna och hetvattenpannorna än från fastbränslepannan ÅP2. Utsläppsvärdena bedöms vara möjliga att nå med dagens reningsteknik, optimerad styr- och reglerteknik samt en övergång från EO5 till bränsle med högst 0,05 viktprocent svavelinnehåll. Det senare kräver sannolikt installation av nya oljebrännare.

Beträffande ÅP3 är det Miljöprövningsdelegationens uppfattning att denna snarast bör tas ur drift. ÅP3 är mer än fyrtio år gammal. Pannan tillverkades år 1968 och har två oljebrännare som eldas med EO5. Pannan saknar rökgasrening och kontinuerlig mätning av rökgaser. Den reningsteknik som fanns i slutet av 1960-talet utgör inte bästa möjliga teknik. ÅP3 används idag för start och stopp av ångproduktionen vid anläggningen samt som reservpanna. Det är Miljöprövningsdelegationens bedömning att ÅP3 inte kommer att klara föreskrivna villkor, inte ens efter en övergång från EO5 till bränsle med högst 0,05 viktprocent svavelinnehåll. Miljöprövningsdelegationen anser det vara uppenbart att bolaget, för att uppfylla bästa möjliga teknik och föreskrivna villkor, måste byta ut den befintliga ångpannan.

Föreskrivna utsläppsvärden för stoft, i villkor 3 och 4, gäller som medelvärde per månad. ÅP2 har redan i dag ett elektrofilter installerat som klarar att reducera cirka 99 % av rökgasernas stoftinnehåll, vilket är att anse som en bra avskiljningsgrad. Det är rimligt i förhållande till den risk som stoft utgör för människors hälsa och miljön att föreskriva villkor gällande utsläpp av stoft även för de pannor som i dag saknar rening. Utsläpp av stoft vid oljeförbränning kan reduceras till 5-30 mg/Nm³ genom att använda bästa tillgängliga teknik (Reference Document on Best Available Techniques for Large Combustion Plants, July 2006) vid befintliga anläggningar med oljeförbränning. Enligt detta tillstånd är användningen av EO5 förbjuden senast nio månader efter att tillståndet har vunnit laga kraft. Miljöprövningsdelegationen anser därför att förelagd utsläppsnivå av stoft är rimlig.

Bolaget har uppgett att för att minska utsläppen av kväveoxider har ROFA-system installerats i ÅP2 och ÅP4 som ger lägre förbränningstemperatur och därmed mindre NO_x bildning. Miljöprövningsdelegationen tar inte ställning till teknikvalet men föreskriver utsläppsvärden som är möjliga att uppnå med bästa tillgängliga teknik. För att förhindra ett alltför stort utsläpp av kolmonoxid till följd av optimering av kväveoxidutsläppen föreskrivs villkor gällande kolmonoxidutsläpp. Halten kolmonoxid är en viktig parameter som visar hur väl förbränningen fungerar. Det finns oftast ett samband mellan halten kolmonoxid och såväl lätta kolväten (VOC) som tyngre kolväten (PAH). Vissa kolväteföreningar är cancerogena och/eller mutage-

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 26/34

na. En annan allvarlig effekt är att vissa kolväteföreningar påverkar bildningen av marknära ozon och andra fotokemiska oxidanter. Vid en god förbränning med kolmonoxidhalter under 250 mg/Nm³ ligger kolväteutsläppen på låg nivå, cirka 1 mg/Nm³. Miljöprövningsdelegationen anser att risken för utsläpp av höga halter kolväteföreningar i kombination med det korta avståndet till bostadsområden i Jönköpings tätort, motiverar att halten av kolmonoxid regleras i enlighet med föreskrivet villkor.

Miljöprövningsdelegationen föreskriver inget villkor om utsläpp av svavel mot bakgrund av föreskrivet villkor som förbjuder fortsatt användning av eldningsolja EO5.

Utsläpp till luft från förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter (2002:26) om utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoft. Eftersom anläggningen ligger i centrala Jönköping och att närmaste bostad ligger endast 130 meter från anläggningen finns det anledning att reglera utsläppen utöver vad som anges i föreskriften. Miljöprövningsdelegationen föreskriver därför villkor om kontinuerlig mätning av svaveldioxid, kväveoxider och stoft för samtliga pannor inom anläggningen. Miljöprövningsdelegationen anser att kontinuerlig mätning är nödvändig för att kunna bedöma hur emissionerna påverkas av olika processmoment och störningar. Vidare möjliggör kontinuerlig mätning att de enskilda delprovrens representativitet kan bedömas och avvikande resultat förklaras.

Askhantering (villkor 6)

Miljöprövningsdelegationen anser att askan från förbränningen i första hand bör återföras till skogsmark så som bolaget gör i dagsläget. Detta är även i linje med miljömålet *God bebyggd miljö* och Jönköpings läns miljökvalitetsmål sett i ett generationsperspektiv. I detta sägs bland annat att avfall och restprodukter ska sorteras så att det kan behandlas efter sina egenskaper och återföras i kretsloppet.

Vid samrådet i juni 2005 har bolaget uppgett att de har tecknat avtal med Askungen Vital AB. Askan mellanlagras i Vaggeryd och kommer att börja spridas i augusti 2005.

Utsläpp till vatten (villkor 7 - 9)

Munksjön, som är centralt belägen i Jönköping, är starkt förorenad och intar en förstaplats på Länsstyrelsens så kallade 30-lista över prioriterade objekt i det regionala programmet för undersökning, utredning och åtgärder av förorenade områden i Jönköpings län. Samtidigt som sjön är starkt förorenad så har den en central roll i kommunens framtida stadsutveckling. Redan i dag kantas sjön av bland annat bostäder och det planeras för fortsatt bostadsbyggande runt sjön. Runt sjön löper ett populärt promenadstråk och i kommunens *Stadsbyggnadsvison* lyfter man fram Munksjön som en levande stadssjö. De största utsläppskällorna till Munksjön är det kommunala avloppsreningsverket samt de båda pappersbruken. Det är nödvändigt att be-

gränsa föroreningsbidragen till sjön och då främst från de största utsläppskällorna.

Under ärendets handläggning har olika möjligheter att avleda vatten från verksamheten analyserats ingående. I dagsläget leder bolaget huvuddelen av uppkommet vatten till Munksjö Paper AB:s sedimenteringsbassäng. Det sker mot bakgrund av att förbränningsanläggningen tillhörde Munksjö AB fram till år 1983. Munksjö Paper AB och SCA Hygien Products AB är båda föremål för omprövning enligt miljöbalken med hänsyn till IPPC-direktivet. I denna prövning, som administreras av Miljödomstolen vid Växjö tingsrätt ingår att pröva utsläppen av processavloppsvatten från pappersbruken mot bakgrund av bästa möjliga teknik och gällande BREF-dokument. För att pappersbruken ska klara bästa möjliga teknik är det Länsstyrelsens bedömning att det kommer att krävas en ombyggnad av sedimentationsdammen. Eventuellt erfordras även ett införande av ett biologiskt reningssteg. Oavsett utfall i denna prövning är det Miljöprövningsdelegationens bedömning att bolaget inte längre kan släppa ut uppkommet processavloppsvatten från kraftvärmeverket såsom tidigare. Miljöprövningsdelegationen finner det direkt olämpligt att tillföra kylvatten, bottenblåsvatten, askhanteringsvatten, dräneringsvatten, dagvatten etc. till pappersbrukets sedimenteringsanläggning. Detta dels med hänsyn till risken för att bolagets utsläpp av vatten kan störa pappersbrukets nuvarande och kommande reningsprocesser, dels mot bakgrund av att bolagets vattenutsläpp är att betrakta som ett ovidkommande vatten sett till pappersbrukets processavloppsrening. Utifrån miljöbalkens krav på rådighet och ansvar för dokumenterad egenkontroll anser Miljöprövningsdelegationen att bolaget måste ta ansvar för sina egna utsläpp. Tidigare ordning som bygger på att kraftvärmeverket och pappersbruken tillhörde samma bolag kan inte längre åberopas som skäl för att låta dagens avledning av vattenutsläpp fortgå. Miljöprövningsdelegationen föreskriver därför villkor om hur bolaget ska hantera uppkommet processavloppsvatten och dagvatten.

Bolaget yrkar om att under en provotid undersöka möjligheten att återvinna kylvatten som processvatten inom Munksjö Paper AB. Miljöprövningsdelegationen finner inte skäl att meddela provotid i denna fråga. Frågan bör istället väckas av Munksjö Paper AB inom ramen för deras omprövning.

Bolaget har redovisat att det är tekniskt möjligt att samla upp vatten internt på den egna fastigheten för att sedan leda det vidare direkt till befintlig värmepump. Bolaget har angett att nya ledningar behöver installeras för kylvatten och för vatten från totalavsaltningsanläggningen. Vidare erfordras en ny ledning mellan pumpgropen och värmepumpen samt att det kan behövas ytterligare oljeavskiljning innan utsläpp till recipient. Kostnaden för själva ledningsdragningen uppskattas av bolaget till 600 000 – 700 000 kr. Miljöprövningsdelegationen finner att föreskrivna åtgärder är ekonomiskt rimliga för bolaget att bära.

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 28/34

När det gäller dagvatten från fastigheten har bolaget redovisat att man kan avleda ett delflöde direkt till Munksjön utan att först leda det via pappersbrukets sedimenteringsbassäng. Det gäller vatten från de nyare byggnadernas tak och kostnaden för detta bedöms hamna på ca 300 000 kr. De äldre delarna av dagvattensystemet är sammanbyggda med pappersbrukets system varför det är svårare att skilja dessa åt. Trots de angivna svårigheterna anser Miljöprövningsdelegationen att bolaget själva ska hantera sitt dagvatten. Dagvatten är till sin karaktär olik processvatten från pappersbruken och kräver andra former av reningsåtgärder. För att minska den totala belastningen på Munksjön föreskrivs därför villkor om att dagvatten inte får avledas till pappersbrukets sedimenteringsbassäng. För att förhindra oljeutsläpp till recipienten ska dagvattnet avleds via oljeavskiljare innan utsläpp i Munksjön. Tiden för när åtgärden ska vara genomförd sätts till nio månader, vilket ger bolaget tid att vidta nödvändiga åtgärder.

Koncessionsnämnden för miljöskydd har i beslut den 14 juni 1988 prövat Jönköping kommuns ansökan om tillstånd att uppföra och driva en värmepumpanläggning (tillhör dossnr. 0680-81-003) för utvinning av värme ur renat kommunalt och industriellt avloppsvatten samt tillstånd att släppa ut använt avloppsvatten. Länsstyrelsen har för avsikt att i ett separat beslut ändra villkor 8 gällande bolagets utsläppspunkt till Munksjön. Bolaget har i kompletteringar till Länsstyrelsen daterad den 29 september 2009 medgivit att flytta utsläppspunkten till ett yttligt läge.

Hantering av kemikalier och avfall (10 - 12)

Miljöprövningsdelegationen föreskriver krav på hantering och förvaring av kemikalier och farligt avfall för att minska risken för negativ miljöpåverkan vid haverier, läckage och diffusa utsläpp av lagrade kemikalier och farligt avfall. Miljöprövningsdelegationen föreskriver villkor om att kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras invallade. Invallningen ska rymma den största volymen samt 10 % av övrig lagrad volym. Invallningen ska även innesluta röranslutningar och ventiler till behållarna. Utöver de krav som framgår av detta beslut förutsätter Miljöprövningsdelegationen att de restriktioner avseende hantering och lagring av kemikalier som framgår av säkerhetsdatabladet uppfylls.

Med hänsyn till pågående arbete med att fastställa föreskrifter för vattenskyddsområdet Vättern som även omfattar en zon på 50 meter runt Munksjön ska invallningen senast nio månader efter det att länsstyrelserna har fastställt vattenskyddsföreskrifter för Vättern klara den största behållaren samt 50 % av övrig lagrad volym.

Eftersom bränsle med lägre svavelinnehåll kan ha andra egenskaper än EO5 föreligger en ökad risk för spridning av olja till Munksjön vid ett eventuellt läckage eller haveri. Därför ställs högre krav på förvaring av bränsle som förvaras i cisterner än vad som tidigare varit fallet. Tiden för när åtgärden ska vara genomförd sätts till nio månader, vilket ger bolaget tid att vidta nödvändiga åtgärder. Tidpunkten är anpassad till tiden för när bolaget se-

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 29/34

nast ska ha ersatt nuvarande användning av EO5 med eldningsolja med högst 0,05 viktprocent svavelhalt.

Miljöprövningsdelegationen föreskriver att det sammanlagt får lagras maximalt 5 ton farligt avfall samtidigt inom anläggningen.

Lukt och damning (villkor 13)

Miljöprövningsdelegationen anser att det med hänsyn till verksamhetens art finns anledning att föreskriva villkor om lukt och damning. Detta gäller främst bolagets hantering av träbränslen.

Buller (villkor 14)

Miljöprövningsdelegationen anser att det med hänsyn till verksamhetens närhet till boende att buller från verksamheten ska regleras i villkor. Värdena motsvarar ljudnivåerna för nyetablerad industri i enlighet med Naturvårdsverkets råd och riktlinjer "Extern industribuller – allmänna råd" (SNV RR 1978:5, reviderad 1983). Miljöprövningsdelegationen föreskriver dock en skärpning av värdet för lördagar så att detta blir samma värde som för sön- och helgdagar. Värdena under nattetid är undantagna från detta och motsvarar i stället ljudnivåerna för befintlig industri. Bolaget har angett att bullernivåerna är relativt konstanta över dygnet vilket innebär att man inte klarar begränsningsvärdet på 40 dB (A) för nyetablerad industri under nattetid. Då verksamheten ligger nära befintliga bostäder och då nya bostäder planeras i närområdet är det av högsta vikt att åtgärder vidtas så att begränsningsvärdet för nyetablerad industri kan hållas även under nattetid. Miljöprövningsdelegationen ställer därför krav på att bolaget ska vidta åtgärder så att ljudnivån nattetid underskrider 40 dB (A) från och med den 1 januari 2013.

Kontroll av bullervärden ska ske genom mätning varvid Naturvårdsverkets meddelande 6/1984 "Metod för inmissionmätning av externt industribuller" eller motsvarande uppdaterade riktlinjer ska användas. Om inmissionmätningar, dvs. mätningar vid bostäder, inte kan utföras på grund av inverkan från andra ljudkällor kan kontroll ske genom närfältsmätningar och beräkningar av ljudnivån vid bostäder eller andra störningskänsliga objekt. Bullerberäkning bör utföras i enlighet med ISO 9613 (ISO 9613-1:93 Attenuation of sound during propagation outdoors). Mätningar och beräkningar ska dokumenteras så att kvalitén kan bedömas. Lämpliga kontrollpunkter är vid bostadsfastigheterna på motsatt sida Barnarpsgatan eller andra referenspunkter som tillsynsmyndigheten godkännt. Miljöprövningsdelegationen vill upplysa om att ljudnivåerna gäller alla befintliga och nytillkomna bostäder, inte enbart de närmaste.

Ljudnivåerna ska kontrolleras då bullerstörningar kan förväntas inträffa. För enstaka bullerkällor med diskontinuerlig gång (t.ex. fläktar och pumpar) beräknas bullret under den tid bullret alstras. Miljöprövningsdelegationen anser att kontroll av ekvivalenta och momentana ljudnivåer ska ske så snart

det skett förändringar i verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller minst en gång vart tredje år.

Överskridande av de angivna ljudnivåerna medför en skyldighet för bolaget att underrätta tillsynsmyndigheten och att vidta åtgärder för att förhindra fortsatta överskridanden.

Transporter (villkor 15 - 16)

Bränsle till anläggningen transporteras via Barnarpsgatan där miljökvalitetsnormen för partiklar (PM10) överskrids. Då bolaget står för en betydande del av de tunga transporterna på den aktuella vägen så anser Miljöprövningsdelegationen att det ska föreskrivas villkor om transporter.

Transporter till och från anläggningen bidrar dessutom till bolagets utsläpp av koldioxid. Enligt miljökvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan* ska utsläppen av växthusgaser, däribland koldioxid, minska.

Vidare anser Miljöprövningsdelegationen att bolaget ska, med hänsyn till verksamhetens lokalisering och stora transportbehov, arbeta med frågan om miljövänligare transporter i form av logistik (fyllnadsgrad, samutnyttjande), transportslag, miljökrav vid upphandling av anlitade transporter, miljökrav vid inköp av fordon, bränsleval, drivmedelsförbrukning, utbildning i körteknik med mera. Genom villkoret åläggs bolaget att upprätta en handlingsplan för detta arbete. Miljöprövningsdelegationen anser även att bolaget bör ställa krav på transportörer att använda bättre bränsle än miljöklass 3. För att få till stånd ett förbättringsarbete ska handlingsplanen uppdateras med jämna mellanrum.

Miljöprövningsdelegationen föreskriver att lastning och lossning av transporter till och från anläggningen huvudsakligen ska ske vardagar mellan klockan 07.00 – 22.00 för att minimera störningar av t ex buller för närboende.

Riskanalys (villkor 17 - 18)

Miljöprövningsdelegationen anser generellt att arbetet med riskhantering är en väsentlig fråga från miljö- och hälsoskyddssynpunkt och anser att det är särskilt viktigt att riskfrågorna kontinuerligt lyfts fram. Miljöprövningsdelegationen föreskriver därför villkor för det fortlöpande riskhanteringsarbetet. Arbetet ska genomföras i samråd med sakkunnig med god kompetens inom området. Miljöprövningsdelegationen vill särskilt understryka att risken för oavsiktliga utsläpp av för höga föroreningshalter till dagvattnet, ska ingå i riskanalysen. Även tillgång till släckmedel och omhändertagande av förorenat släckmedel ska ingå i riskanalysen. Tillsynsmyndigheten har utifrån bolagets redovisning möjlighet att föreskriva ytterligare villkor för att minska riskerna inom verksamheten.

Gällande omhändertagande av förorenat släckmedel anser Miljöprövningsdelegationen att detta ska ske separat och inte blandas med dagvatten eller avloppsvatten. Släckvatten innehåller generellt ett stort antal akuttoxiska

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 31/34

ämnen med låg nedbrytbarhet och potential för bioackumulering, det vill säga kemiska ämnen som ska behandlas utifrån släckvattnets innehåll av kemiska ämnen och dess nedbrytningsprodukter. Behandling som kan vara aktuell är industning alternativt kemisk fällning med efterföljande ultrafiltrering och omvänd osmos.

Haveri- och driftstörning (villkor 19)

Det är viktigt att verksamheten bedrivs på ett miljömässigt säkert sätt för att minska påverkan på människors hälsa och miljön. Miljöprövningsdelegationen föreskriver därför att processen ska avbrytas vid haveri eller omfattande driftstörning i process- eller reningsutrustning som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Kontroll (villkor 20 - 21)

Enligt 5 § förordningen (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll ska verksamhetsutövaren ha rutiner för att fortlöpande kontrollera att utrustning med mera. för drift och kontroll hålls i gott skick, för att förebygga olägenheter för människors hälsa och miljön. Vidare ska verksamhetsutövaren, enligt 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2000:15) om genomförande av mätningar och provtagningar i vissa verksamheter, utföra mätningar och provtagningar i den utsträckning det behövs i syfte att skaffa kunskaper om hur verksamheten påverkar miljön. Miljöprövningsdelegationen förutsätter att sådana undersökningar som kan behövas genomförs i samråd med tillsynsmyndigheten.

Enligt 10 § i Naturvårdsverkets föreskrifter (2002:26) om utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoft från förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer ska utsläppen av svaveldioxid, stoft och kväveoxider mätas kontinuerligt. Bolaget har redan i dag kontinuerlig mätutrustning installerad vid ÅP2. Miljöprövningsdelegationen föreskriver villkor om att kontinuerlig mätning ska ske vid samtliga pannor då de är att betrakta som en anläggning.

Åtgärder vid avslutning av verksamheten (villkor 22)

Miljöprövningsdelegationen anser att det finns skäl att i villkor särskilt reglera att bolaget ska omhänderta eventuella kvarvarande kemiska produkter och farligt avfall. Bolaget ska utreda om mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar kan ha förorenats av verksamheten och i så fall ansvara för att efterbehandling och andra åtgärder utförs i det fall verksamheten eller delar av verksamheten upphör. Tillsynsmyndigheten kan även vid behov väcka sådana frågor vid pågående verksamhet. Med förorening avses halter som överstiger lokala eller regionala bakgrunds nivåer.

Överlåtelse av villkorsskrivning

Enligt 19 kap. 5 § första stycket 8. miljöbalken jämfört med 22 kap. 25 § tredje stycket får tillståndsmyndigheten överlåta åt tillsynsmyndighet att fastställa villkor av mindre betydelse. Enligt Miljöprövningsdelegationens

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 32/34

mening är ytterligare villkor om utformning av nederbördsskydd, lukt och damning från till exempel hantering av träpulver samt åtgärder med anledning av riskanalys och utsläppskontroll av sådan karaktär att tillsynsmyndigheten kan besluta i dessa frågor. Miljöprövningsdelegationen överlåter därför åt tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa ytterligare sådana villkor.

Aterkallande av tillstånd

Tillståndsmyndigheten får med stöd av 24 kap. 3 § första stycket 6. miljöbalken helt eller delvis återkalla tillstånd, dispens eller godkännande som meddelats enligt balken eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av balken, om ett nytt tillstånd ersätter ett tidigare tillstånd.

Sammanfattande bedömning

Miljöprövningsdelegationen anser att verksamheten uppfyller miljöbalkens krav på en lämplig lokalisering om föreskrivna villkor iakttas och verksamheten i övrigt bedrivs så som beskrivits i ansökan och övriga handlingar i ärendet. Verksamheten är förenlig med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken samt med miljöbalkens mål i 1 kap. 1 §. Tillstånd ska därför lämnas till verksamheten.

Delgivning

Delgivning av detta beslut sker genom kungörelse. Kungörelsen kommer att införas i Jönköpings Posten. Delgivning anses ha skett på tionde dagen efter dagen för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen införts i ovan nämnda tidning inom den tiden.

Beslutet kommer att hållas tillgängligt på Länsstyrelsen i Jönköping. Dessutom kommer det att skickas till aktförvararen i ärendet, Stadskontorets kanslienhets i Jönköpings kommun.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos Växjö tingsrätt, miljödomstolen, genom skrivelse till Länsstyrelsen - se bilaga (formulär 14).

Upplysningar

Specifika upplysningar för verksamheten

Tillsynsmyndighet enligt miljöbalken är för närvarande Länsstyrelsen.

Samtidigt med att detta beslut vinner laga kraft upphör tidigare förelägganden om försiktighetsmått och förbud meddelade av tillsynsmyndigheten, förutsatt att den enskilda sakfrågan i berörda beslut omfattas av detta tillstånd.

Allmänna upplysningar

Ändring av verksamheten kan kräva nytt tillstånd eller anmälan i enlighet med 5 och 21 §§ förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Bedrivs verksamheten av annan än den som meddelats tillståndet eller gjort anmälan, ska den nye verksamhetsutövaren enligt 32 § samma förordning snarast möjligt upplysa tillsynsmyndigheten om det ändrade förhållandet.

Vidare råder förbud enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd att utan anmälan till tillsynsmyndigheten vidta en avhjälpandeåtgärd med anledning av föroreningskada i ett mark- eller vattenområde, i grundvatten, i en byggnad eller en anläggning enligt 10 kap. miljöbalken, om åtgärden kan medföra ökad risk för spridning eller exponering av föroreningarna och denna risk inte bedöms som ringa.

Tillstånd enligt miljöbalken befriar inte tillståndshavaren från skyldigheten att iaktta vad som i övrigt föreskrivs i miljöbalken eller i annan författning (t.ex. plan- och bygglagen) i fråga om den anläggning eller verksamhet som avses med tillståndet.

Enligt förordningen (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska en årlig avgift betalas av den som bedriver miljöfarlig verksamhet. Avgiftens storlek för verksamheten framgår av bilagan till förordningen. Avgiften ska täcka de totala kostnaderna för de statliga myndigheternas kostnader för prövning och tillsyn. Länsstyrelsen fakturerar avgiften en gång per år.

Avfallsförordningen (2001:1063) reglerar bland annat frågor om hantering av farligt avfall. Bland annat föreskrivs i 39 § att den som lämnar över farligt avfall för transport är skyldig att kontrollera att transportören har tillstånd enligt 26 § och att mottagaren av avfallet har det tillstånd som är nödvändigt för verksamheten.

Allt avfall som avses bortskaffas genom deponering ska innan deponering genomgå så kallad grundläggande karaktärisering. Vad en grundläggande karaktärisering innebär och vem som är ansvarig för att den utförs med mera regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10) om deponering, kriterier och förfaranden för mottagning av avfall vid anläggningar för deponering av avfall.

BESLUT

Datum 2010-04-15
Beteckning 551-16538-05
0680-81-003

Sida 34/34

Miljöprövningsdelegationens beslut har fattats av Ben Heimdal, ordförande, och Annelie Johansson, miljöszakunnig. Ärendet har inför Miljöprövningsdelegationen föredragits av miljöskyddshandläggare Andreas Olsson. I beredningen av detta ärende har i övrigt deltagit miljöskyddshandläggare Clarinda Larsson.

Ben Heimdal

Annelie Johansson

Bilaga

Upplysningar hur man överklagar

Utskrift

Kungörelse

Kopia

Arbetsmiljöverket, Västra Esplanaden 9 A, 352 31 Växjö
Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm + kung.
Miljönämnden i Jönköpings kommun
Tekniska nämnden i Jönköpings kommun
Stadsbyggnadsnämnden i Jönköpings kommun
Räddningstjänsten i Jönköpings kommun
Vätternvårdsförbundet
Jönköpings läns luftvårdsförbund
Svenska naturskyddsföreningen i Jönköping
Jönköpings sportfiskeklubb
Aktförvararen, Statskontorets kanslienhet i Jönköpings kommun + kung
Rättsavdelningen (BEJS, BEHE)
Miljö- och samhällsbyggnadsavdelningen (BRGU, ANJH, ANOS, STCA)
Diariet

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060204

DOM
2013-10-31
Stockholm

Mål nr
M 2753-13

Sid 1 (6)

Handwritten initials:
AB
AW
BR

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätt, mark- och miljödomstolen, dom 2013-02-27 i mål nr M 2844-11, se bilaga

KLAGANDE

Jönköping Energi AB, 556015-3354
Box 5150
550 05 Jönköping

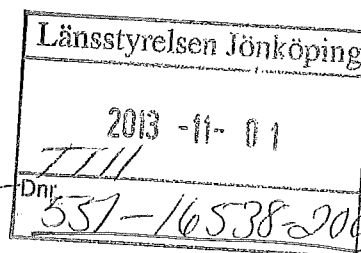
Ombud: Advokat Rudolf Laurin
Wistrand Advokatbyrå
Box 11920
404 39 Göteborg

MOTPART

Länsstyrelsen i Jönköpings län
551 86 Jönköping

SAKEN

Tillstånd till befintlig verksamhet vid kraftvärmeverket Munksjön

Handwritten: 2010-04-15

Handwritten: 2010-05-19551-2840-2010

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på det sättet att den provisoriska föreskriften P1 ska ha följande lydelse.

P1. Utsläpp till luft från oljepannorna ÅP3 och ÅP4 samt från HVP5, HVP6 och HVP7 får inte överskrida följande riktvärden, som ska innehållas vid besiktning.

Stoft	20 mg/m ³ ntg vid 3 % O ₂
Kväveoxider ÅP4, HVP 5-7	150 mg/MJ tillfört bränsle
Kväveoxider ÅP3	200 mg/MJ tillfört bränsle

Dok.Id 1106438

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00	08-561 675 59	måndag – fredag
103 17 Stockholm		08-561 675 50		09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se		
		www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Jönköping Energi AB (bolaget) har, som dess talan måste förstås, yrkat att prövotidsföreskriften P1 i mark- och miljödomstolens dom ska ha följande lydelse:

P1. Utsläpp till luft från oljepannorna ÅP3 och ÅP4 samt från HVP5, HVP6 och HVP7 får inte överskrida följande riktvärden, som ska innehållas vid besiktning:

Stoft	20 mg/m ³ vid 3 % O ₂
Kväveoxider ÅP4, HVP 5-7	150 mg/MJ tillfört bränsle
Kväveoxider ÅP3	200 mg/MJ tillfört bränsle

Länsstyrelsen i Jönköpings län (länsstyrelsen) har motsatt sig bolagets yrkande om ändring.

UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har till stöd för överklagandet anfört i huvudsak följande.

Skorstensregeln gäller inte för s.k. befintliga anläggningar. Sammanräkningen av HVP5-7 med ÅP2 strider mot Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/80/EG om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar (LCP-direktivet). HVP5-7 ska inte sammanräknas med ÅP2 och därmed ska direktivet och Naturvårdsverkets föreskrifter inte tillämpas på hetvattenpannorna. Föreskriften P1 bör därför gälla direkt även för HVP5-7. Den tolkning av LCP-direktivet som finns på EU-kommissionens hemsida är inte juridiskt bindande och kan inte jämföras med de riktlinjer som kommissionen meddelar med uttryckligt stöd i direktiv. Kommissionens uppfattning stöds inte av LCP-direktivets ordalydelse enligt vilken skorstensregeln enbart finns för nya anläggningar. Det kan noteras att kommissionens uppfattning kan sägas ha hörtsammats i och med det s.k.

IED-direktivet. Naturvårdsverkets definition av begreppet förbränningsanläggning saknar stöd i LCP-direktivet. Vidare utgör skorstenen inte en del av den tekniska inrättning där bränsle oxideras. Enligt direktivet utgör varje panna en förbränningsanläggning. För nya anläggningar finns en sammanläggningsregel som innebär att dessa anses utgöra en enhet. Sammanläggning mellan HVP5-7 och befintliga anläggningar ska inte ske. Eftersom den sammanlagda tillförda effekten av HVP5-7 understiger 50 MW är direktivet inte tillämpligt på dessa.

Genomförda mätningar har bekräftat att man inte kan driva pannorna på ett sådant sätt som mark- och miljödomstolen har antagit. Konsekvensen av mark- och miljödomstolens felaktiga tolkning av skorstensregeln blir att hetvattenpannorna i praktiken inte kommer att kunna användas fram till år 2016. HVP 5-7 har en mycket viktig roll i fjärrvärmesystemet trots att de under ett normalår bara är igång några veckor om året.

Länsstyrelsen har anfört i huvudsak följande.

Alla bolagets pannor omfattas av Naturvårdsverkets föreskrifter. ÅP2, ÅP3 och HVP5-7 utgör en gemensam förbränningsanläggning och ÅP4 och HVP5-7 utgör en gemensam förbränningsanläggning. Mark- och miljödomstolens tolkning av skorstensregeln stämmer inte helt överens med vad Naturvårdsverket tidigare yttrat. Bolaget har inte visat att det finns skäl att ändra vad mark- och miljödomstolen fastställt i sin dom.

Naturvårdsverket har yttrat sig i målet och anfört bl.a. följande.

HVP5, HVP6, HVP7, ÅP2 och ÅP3 utgör oberoende av driftsfall en gemensam förbränningsanläggning. HVP5, HVP6, HVP7 och ÅP4 utgör oberoende av driftsfall en gemensam förbränningsanläggning. Begreppet ”teknisk inrättning” i första stycket i definitionen av förbränningsanläggning i artikel 2.7 i LCP-direktivet avser en eller flera pannor vars rökgaser leds ut genom en gemensam skorsten. En förbränningsanläggning kan alltså enligt denna definition bestå av en eller flera pannor. Detsamma gäller begreppen ny anläggning och befintlig anläggning enligt

definitionerna i artikel 2.9 och 2.10. Fjärde stycket i artikel 2.7 preciserar vad som gäller när rökgaserna inte leds genom en gemensam skorsten. Denna precisering gäller endast det som i LCP-direktivet benämns nya anläggningar.

Mark- och miljödomstolens tolkning sammanfaller inte med EU-kommissionens. Kommissionen menar att nya pannor vars rökgaser kan ledas, eller de facto leds ut, genom en gemensam skorsten samt befintliga pannor vars rökgaser de facto leds ut genom en gemensam skorsten ska sammanräknas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Provisorisk föreskrift för hetvattenpannorna

Målet i Mark- och miljööverdomstolen rör enbart frågan om provisorisk föreskrift under prövotiden för utsläpp till luft från hetvattenpannorna HVP5, HVP6 och HVP7. Bolaget har gjort gällande att dessa pannor inte ska sammanräknas med befintliga pannor och att hetvattenpannorna därmed inte omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/80/EG om begränsning av utsläpp till luften av vissa föroreningar från stora förbränningsanläggningar (LCP-direktivet) samt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2002:26) om utsläpp till luft av svaveldioxid, kväveoxider och stoft från förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW eller mer (Naturvårdsverkets föreskrifter). Detta eftersom hetvattenpannorna, om de inte räknas ihop med andra pannor, tillsammans inte har en installerad tillförd effekt på 50 MW.

Enligt 2 § 1 i Naturvårdsverkets föreskrifter ska om två eller flera separata förbränningsanläggningar leder ut, eller skulle kunna leda ut, sina rökgaser genom en gemensam skorsten dessa anläggningar ses som en gemensam förbränningsanläggning. En tillämpning av föreskrifterna innebär därför att samtliga bolagets pannor – oavsett om de är att bedöma som nya eller befintliga – ska ses som en gemensam anläggning i den mån de använder samma skorsten eller skulle kunna använda samma skorsten för att leda ut rökgaserna.

Naturvårdsverkets föreskrifter är ett genomförande av LCP-direktivet. Direktivet gäller förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på 50 MW och däröver.

Förbränningsanläggning definieras i artikel 2.7 i direktivet som varje teknisk inrättning i vilken bränslen oxideras för att den frigjorda värmen ska kunna utnyttjas. Vidare anges att om två eller flera separata nya anläggningar installeras på ett sådant sätt att rökgaserna från anläggningarna skulle kunna ledas ut genom en gemensam skorsten, ska en sådan kombination av anläggningar betraktas som enhet. Direktivet anger därmed inte uttryckligen vad som gäller i fråga om en kombination av befintliga anläggningar eller en kombination av befintliga och nya anläggningar.

Tillämpningen av bestämmelserna i Naturvårdsverkets föreskrifter på hetvattenpannorna förutsätter, mot bakgrund av normgivningsbemyndigandet i 9 kap. 5 § miljöbalken, att bestämmelserna har stöd i LCP-direktivet. Frågan är därför om LCP-direktivet kan tolkas på det sätt som Naturvårdsverket gjort i sina föreskrifter. Enligt den vägledning om direktivet som finns att ta del av på EU-kommissionens hemsida ska, i det fall när ett antal befintliga anläggningar leder ut sina rökgaser genom samma skorsten dessa anses vara en gemensam anläggning. Samma innebörd har motsvarande bestämmelser i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp (IED-direktivet).

Även om det finns mycket som talar för att den tolkning av LCP-direktivet som Naturvårdsverket gjort i sina föreskrifter, och som också vinner stöd av informationen från EU-kommissionen, är riktig och mest ändamålsenlig måste utgångspunkten för en tolkning av direktivet vara dess ordalydelse. Det kan då konstateras att texten i direktivet saknar bestämmelser som anger hur man ska se på befintliga anläggningar som leder ut sina rökgaser genom en gemensam skorsten. Det finns heller inga skrivningar som reglerar situationen när nya och befintliga anläggningar delar skorsten. I avsaknad av sådana bestämmelser finner Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns något utrymme för att tolka texten i direktivet på ett sätt som innebär att HVP5, HVP6 och HVP7 tillsammans med den befintliga ångpannan ska ses som en gemensam anläggning. Direktivet är därmed inte tillämpligt på hetvattenpannorna och förutsättningar för att i fråga om dem tillämpa Naturvårdsverkets föreskrifter saknas.

Eftersom hetvattenpannorna således inte omfattas av kraven i Naturvårdsverkets föreskrift får frågan om prøvotidsföreskrift för utsläpp till luft i fråga om dessa pannor

i stället bedömas utifrån 2 kap. miljöbalken. Vid den avvägning som ska göras inom ramen för den prövningen finner Mark- och miljööverdomstolen, mot bakgrund av den begränsade tid som den provisoriska föreskriften ska gälla, att P1 kan formuleras i enlighet med bolagets yrkande.

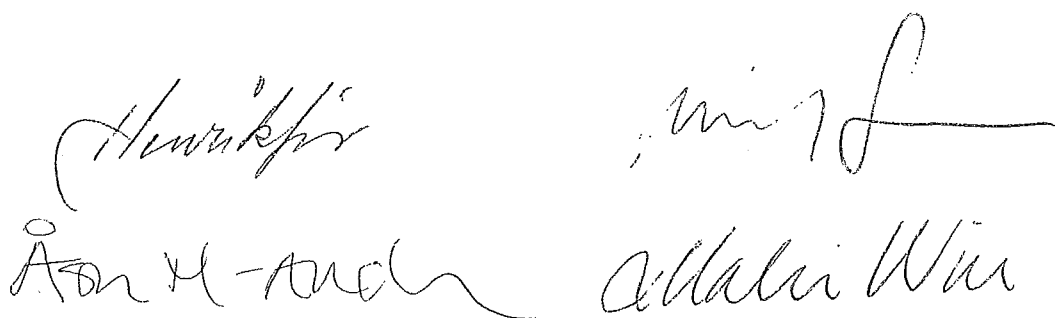
Tillämpning av industriutsläppsförordningen

Den i målet aktuella förbränningsanläggningen är en industriutsläppsanläggning, se 1 kap. 2 § industriutsläppsförordningen (2013:250) och 21 kap. 6 § miljöprövningsförordningen (2013:251). Industriutsläppsförordningen trädde i kraft den 18 juni 2013 och förordningen innebär bl.a. att tillståndsmyndigheten vid sin prövning ska använda utsläppsvärden och beskrivningar av andra försiktighetsmått som anges i de för verksamheten relevanta BREF-dokumenterna som referens vid utformning av tillståndsvillkor (1 kap. 13 § industriutsläppsförordningen). Med anledning av att något nytt BREF-dokument inte har antagits för stora förbränningsanläggningar efter den 7 januari 2011 och då det överklagade villkoret endast avser utsläppsvärden behöver någon särskild anpassning inte göras i detta fall (jfr 1 kap. 13 § 2 industriutsläppsförordningen).

Övrigt

Under rubriken villkor innehåller mark- och miljödomstolens dom en upplysning om att Naturvårdsverkets föreskrifter gäller för ÅP2, HPV5, HPV6 och HPV7. Av denna dom följer dock att föreskrifterna inte är tillämpliga i fråga om hetvattenpannorna.

Beslutet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Henrik Löf, tekniska rådet Mikael Schultz samt hovrättsråden Åsa Marklund Andersson, referent, och Malin Wik.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-02-27
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2844-11

Ab.24

BILAGA

KLAGANDE

Jönköping Energi AB
Box 5150
550 05 Jönköping

Ombud: Advokaterna Carl Hagberg och Rudolf Laurin
Wistrand Advokatbyrå, Göteborg
Box 11920
404 39 Göteborg

MOTPART

Länsstyrelsen i Jönköpings län
551 86 Jönköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Jönköpings län beslut 2010-04-15, dnr 551-16538-05, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till befintlig verksamhet vid kraftvärmeverket Munksjön

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet så att tillståndet ges följande utformning.

Tillstånd till miljöfarlig verksamhet

Verksamhetskod: 40.50 B samt 1.1 enligt IPPC-direktivet.

Tillstånd enligt 9 kap. 6 § miljöbalken (1998:808) lämnas till Jönköping Energi AB (556015-3354), nedan kallat bolaget, avseende befintlig verksamhet vid kraftvärmeverket Munksjön (KWM) på fastigheten Lappen 8 i Jönköpings kommun. Tillståndet gäller produktion av ånga, hetvatten och el genom förbränning av biobränsle och olja vid kraftvärmeverk med en installerad tillförd effekt på 166 MW.

Dok.Id 192307

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

Tillståndet omfattar följande förbränningsanläggningar:

<u>Benämning</u>	<u>Bränsle</u>	<u>Tillförd effekt (MW)</u>
Ångpanna 2 (ÅP2)	träpulver, olja	68
Ångpanna 3 (ÅP3)	olja	15 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01)
Ångpanna 4 (ÅP4)	olja	35
Hetvattenpanna 5 (HP5)	olja	16 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01)
Hetvattenpanna 6 (HP6)	olja	16 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01)
Hetvattenpanna 7 (HP7)	olja	16 (14,5 fr.o.m. 2016-01-01)

Villkor

För tillståndet ska gälla följande villkor, utöver vad som gäller enligt Naturvårdsverkets författningssamling 2002:26 för ÅP2, HP5, HP6 och HP7.

Allmänt

- Om inte annat följer av övriga villkor ska verksamheten bedrivas i överensstämmelse med vad bolaget angivit eller åtagit sig i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet.

Bränsle

- Eldningsolja som används i anläggningen får ha en svavelhalt på högst 0,5⁰ viktprocent. Användningen av eldningsolja Eo5 ska ha upphört senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.

Utsläpp till luft

- (reserverat för slutligt villkor efter provotid)
- (reserverat för slutligt villkor efter provotid)
- Utsläppen av kväveoxider och stoft ska mätas kontinuerligt från panna ÅP2. Nödvändig mätutrustning ska vara installerad senast 6 månader efter det att beslutet har vunnit laga kraft.

Rättat 2013-03-14

0,05

Anna Pettersson

Askhantering

6. Aska från förbränningen av träpulver ska, så långt det är tekniskt och ekonomiskt möjligt, hålla en sådan kvalitet att näringsämnen kan återföras till skogsmark eller på annat sätt återvinnas. Bolaget ska verka för att återvinning kommer till stånd.

Utsläpp till vatten

7. Bottenblåsningsvatten, kondensat från oljefövärmning, vatten från smörj olje- och generator kylare, askhanteringsvatten, dräneringsvatten, städvatten samt vatten från totalavsaltningstrustning ska avledas via oljeavskiljare och värmeväxlare innan utsläpp sker till recipient. Nödvändiga ledningsdragningar och installationer ska vara genomförda senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.
8. Dagvatten från hårdgjorda ytor ska avledas via oljeavskiljare innan utsläpp sker till Munksjö Paper AB:s sedimenteringsbassäng. Nödvändiga ledningsdragningar och installationer ska vara genomförda senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.
9. Kondensvatten från kompressorer ska renas i oljeavskiljare, som motsvarar bästa tillgängliga teknik, innan utsläpp sker till recipient.

Hantering av kemikalier och avfall

10. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras
 - väl märkta i täta behållare,
 - på tätt underlag av resistent material,
 - i invallning som rymmer volymen för den största behållaren samt 10 % av övrig lagrad volym och innesluter röranslutningar och ventiler till behållarna,
 - skyddat från nederbörd eller genom annan lösning med motsvarande funktion,
 - på sådant sätt att åtkomst förhindras för obehörigasamt i övrigt hanteras så att spridning av förorening förhindras.

Processkar och reningsanläggningar ska vara invallade. Kemiska produkter i fast form och fast farligt avfall undantas från kravet på förvaring i täta behållare.

11. Cisterner som används för lagring av eldningsolja ska vara invallade, enligt villkor 10, senast 24 månader efter det att detta beslut har vunnit laga kraft.
12. Farligt avfall ska transporteras bort. Högst 5 ton farligt avfall får samtidigt förvaras vid anläggningen

Lukt och damning

13. Verksamheten ska bedrivas så att lukt och damning förhindras. Vid återkommande och annat än helt tillfälliga störningar med lukt eller damning som uppstår till följd av verksamheten ska skyddsåtgärder vidtas i samråd med tillsynsmyndigheten.

Buller

- at 2013-03-19: 14. Buller från verksamheten ska ~~till och med den~~ begränsas så att ljudnivån vid närliggande bostäder inte överstiger följande ljudnivåer:

<u>Tidsintervall</u>	<u>Ekvivalent</u>	<u>Momentan</u>
Måndag-fredag kl. 07-18	50 dBA	
Lördag, söndag och helgdag kl. 07-18	45 dBA	
Kvällstid kl. 18-22	45 dBA	
Natttid kl. 22-07	(se prövotid)	55 dBA

Om bullret från verksamheten innehåller impulsljud eller hörbara tonkomponenter ska ovanstående ekvivalenta ljudnivå sänkas med 5 dBA-enheter.

De angivna ljudnivåerna ska kontrolleras genom mätning eller närfältsmätningar och beräkningar. Ljudnivåerna ska kontrolleras vid de bostäder som förväntas få de högsta ljudnivåerna under de tidsperioder av dygnet då bullerstörningar kan förväntas inträffa. För enstaka bullerkällor med diskontinuerlig gång (t.ex. fläktar och pumpar) ska beräkningen ske för den tid bullret alstras. Kontroll av ljudnivåer ska ske så snart det sker förändringar i verksamheten

1 utgår
Lina Pettersson

som kan medföra ökade bullernivåer, dock minst en gång vart tredje år.
Kontroll av ljudnivåer ska ske i enlighet med gällande standarder.

Om någon av de angivna ljudnivåerna överskrids ska bolaget senast 10 arbetsdagar, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer, till tillsynsmyndigheten anmäla orsak till överskridandet samt ange vilka åtgärder som vidtagits och som bolaget avser att vidta så att värdena enligt ovanstående kan innehållas.

Transporter

15. Lastning och lossning samt transporter till och från anläggningen ska i huvudsak ske mellan kl. 07.00 - 22.00 under vardagar.

Haveri och driftstörning

16. Om haveri eller omfattande driftstörning i process- eller reningsutrustning inträffar, som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön, ska processen avbrytas.

Kontroll

17. För verksamheten ska det finnas skriftliga rutiner för kontroll. Rutinerna ska göra det möjligt att följa upp verksamhetens miljöpåverkan och bedöma om villkoren följs. I rutinerna ska mätmetoder, mätfrekvens och utvärderingsmetoder anges. Rutiner för kontroll av föreskrivna villkor ska skickas till tillsynsmyndigheten i två exemplar senast tre månader efter att detta beslut vunnit laga kraft eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer. Tillsynsmyndigheten får dock inte förlänga tiden med mer än tre månader.
18. Förstagångsundersökning av verksamheten ska utföras av opartisk besiktningsförrättare senast sex månader efter det att detta beslut vunnit laga kraft eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer. Därefter ska periodisk undersökning av anläggningar och verksamhet utföras vart annat år. Förslag till besiktningsförrättare och program för undersökningen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten i god tid före undersökningen. Besiktningsförrättarens rapport från undersökningen ska lämnas in till tillsynsmyndigheten

senast tre månader efter datum för undersökningen eller det senare datum som tillsynsmyndigheten bestämmer.

Hat 2013-03-19 Åtgärder vid avslutning av verksamheten

11 tillsyns-
myndigheten

1) Kerna Ketterman

19. Bolaget ska utan dröjsmål anmäla planer på att avsluta hela eller delar av verksamheten. I anmälan ska ingå uppgifter om hur kemiska produkter och farligt avfall tas omhand vid avslutning och om hur en utredning om hur mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar kan ha förorenats av verksamheten ska genomföras.

Prövotidsförordnade

Mark- och miljödomstolen förordnar att frågan om slutliga villkor för utsläpp till luft och om buller nattetid skjuts upp intill dess erfarenheter har vunnits av hur ändrade driftsätt och ombyggnader medför ändrad omgivningspåverkan.

Bolaget ska under en prövotid utreda

(A.) frågan om förutsättningar att driva anläggningen på ett sådant sätt att utsläppen till luft från samtliga pannor begränsas så långt som är ekonomiskt och tekniskt möjligt varvid även rimliga ombyggnader och andra tekniska åtgärder ska utredas. Målsättningen för utredningen ska vara att de värden som föreskrevs den 14 april 2010 av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation i de upphävda villkoren 2 och 3 ska innehållas, samt att samband mellan koldioxidhalt och TOC-halt (totalt organiskt kol), samt mellan dessa variabler och kvävedioxidhalten, ska klarläggas vid olika driftsituationer i tillräcklig omfattning för att slutligt villkor för utsläpp av TOC kan fastställas.

(B.) frågan om hur ändrade driftförhållanden och vilka åtgärder i övrigt som behövs för att Bolagets verksamhet inte kommer att bidra till att bullernivån nattetid överskrider 40 dBA under perioden oktober-april, och vilka kostnader som sådana åtgärder skulle medföra.

Utredningen med förslag till slutliga villkor ska redovisas till miljöprövningsdelegationen inom tre år från det att tillståndet har vunnit laga kraft.

Under prövotid ska följande provisoriska villkor gälla.

Hat
13-03-19:

15 24

3 2-mån-

1) Åtgärder

2) Kerna Ketterman

P1. Utsläpp till luft från oljepannorna ÅP3 och ÅP4 samt från och med år 2016 även utsläpp från HVP5, HVP6, HVP7, får inte överskrida följande riktvärden, som ska innehållas vid besiktning:

Stoft	20 mg/m ³ ntg vid 3 % O ₂
Kväveoxider ÅP 4, HVP 5-7	150 mg/MJ tillfört bränsle
Kväveoxider ÅP 3	200 mg/MJ tillfört bränsle

P2. För utsläpp av TOC från ÅP 2 ska som riktvärde gälla 10 mg/nm³ ntg vid 6 % O₂.

P3. Buller från verksamheten ska begränsas så att den ekvivalenta ljudnivån nattetid mellan klockan 22.00 och klockan 07.00 vid närliggande bostäder inte överstiger 45 dBA. Från och med den 1 januari 2017 ska för perioden maj-september också som riktvärde gälla 40 dBA.

Om något av de angivna riktvärdena överskrids ska Bolaget senast inom tio arbetsdagar, eller inom den tid som tillsynsmyndigheten bestämmer, till tillsynsmyndigheten anmäla orsak till överskridandet samt ange vilka åtgärder som vidtagits och som Bolaget avser att vidta så att värdena enligt ovanstående kan innehållas.

Överlåtelse av villkorsskrivning

Mark- och miljödomstolen beslutar att ingen överlåtelse av villkorsskrivning ska ske.

Återkallande av tillstånd

Mark- och miljödomstolen fastställer Miljöprövningsdelegationens återkallande av tidigare tillstånd.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen fastställer miljöprövningsdelegationens godkännande av miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) i ärendet.

BAKGRUND

Jönköpings Energi AB (Bolaget) ansökte år 2005 hos Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Jönköpings län om nytt tillstånd till det befintliga kraftvärmeverket KVV Munksjö i centrala Jönköping. Ansökan föranleddes av behovet av anpassning till IPPC- direktivet. Tillstånd lämnades den 15 april 2010, varvid tidigare lämnade tillstånd upphävdes (tillståndsbeslut den 15 juni och 3 oktober 1990 samt den 24 juni 1993). Beslutet överklagades av Bolaget till Miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, som i domen M 9483-10 den 1 november 2010 upphävde beslutet och återförvisade målet till miljöprövningsdelegationen, på grund av dels att den s.k. skorstensregeln i Naturvårdverkets föreskrift 2002:26 och dels att verksamhetens centrala lokalisering ansågs medföra mer långtgående tekniska krav än vad som hade utretts i ärendet. Återförvisningen innebar att de tekniska möjligheterna att nå vissa utsläppsnivåer för kväveoxider skulle utredas ytterligare för att avgöra tillåtligheten i detta avseende.

Domen överklagades av Bolaget till Miljööverdomstolen, som i dom den 4 juli 2011 återförvisade målet till miljödomstolen, efter att Bolaget hade inlämnat uppgifter om den legala statusen för vissa anläggningsdelar, nämligen två beslut av länsstyrelsen från 1984 respektive 1986. Besluten avsåg anmälningssärenden avseende oljeeldade pannor på 14 MW (ÅP3) respektive 30 MW (ÅP4). Miljööverdomstolen ansåg dessa uppgifter ha betydelse för tillämpningen av skorstensregeln, i den lydelse som följer direkt av det EU-direktiv som låg till grund för NFS 2002:26. Mark- och miljödomstolen har därefter avvaktat i vilken omfattning utgången av tillståndsprövningen av ett nytt kraftvärmeblock vid Torsviksanläggningen söder om Jönköping kunde förväntas ändra förutsättningarna för Munksjöanläggningens roll i fjärrvärmenätet. Bolaget har i omgångar ingett delvis nya och reviderade yrkanden till mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen har bemött yrkandena och godtagit vissa av Bolagets ändringsförslag.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har slutligt yrkat att tillståndets omfattning ska ändras så i tillståndet till högst 166 MW installerad tillförd effekt anges att den installerade tillförda effekten för ångpanna 3 (ÅP3, 15 MW) och hetvattenpannor 5, 6 och 7 (HVP5, HVP6 och HVP7, 16 MW vardera) från och med den 1 januari 2016 ändras till 14,5 MW för

var och en av samtliga dessa pannor. Bolaget yrkar också prövotid för att utreda förutsättningarna för att driva anläggningen så att utsläppen till luft från samtliga pannor begränsas så långt som är ekonomiskt och tekniskt möjligt, varvid även rimliga ombyggnader och andra tekniska åtgärder ska utredas. Målsättningen ska vara att de värden som föreskrevs i de upphävda villkoren 2 och 3 ska innehållas, dock att målvärden för utsläpp av NOx från ÅP3 och HVP5-7 ska vara 140 mg/MJ; för utsläpp av stoft från ångpanna 2 (ÅP 2) ska vara 20 mg/m³ ntg vid 6 % O₂, samt för utsläpp av TOC från ÅP 2 ska som besiktningsvärde vara 10 mg/m³ ntg vid 6 % O₂. Utredningen med förslag till slutliga villkor ska redovisas till tillsynsmyndigheten inom tre år från det att tillståndet har vunnit laga kraft.

Villkor 3 och 4 i miljöprövningsdelegationens (MPD) beslut ska upphävas och ersättas med nämnda prövotidsföreskrifter.

Övriga villkor, enligt MPD:s numrering, ska sammanfattningsvis ändras på följande sätt. Senast 24 månader efter att tillståndsbeslutet har vunnit laga kraft ska användning av Eo 5 enligt villkor 2 ha upphört, ledningsdragningar och installationer för utsläpp tillvatten enligt länsstyrelsens villkor 7 och 8 vara genomförda och cisterner vara invallade enligt villkor 11. Mätutrustning för kontinuerlig mätning av kväveoxider och stoft ska vara installerad 6 månader efter att beslutet ha vunnit laga kraft.

I villkor 7 tas en mening bort om att processavloppsvatten inte får avledas till Munksjö AB:s sedimenteringsanläggning.

För villkor 8 om dagvatten, utformas enligt länsstyrelsens senaste förslag.

I villkor 10 tas ett stycke om koppling till vattenskyddsföreskrifter bort.

För villkor 11 om buller medger Bolaget delvis länsstyrelsens förslag om skärpt villkorsnivå för natt till 40 dBA från och med den 1 januari 2017, men bara för perioden maj-september. I övrigt ska gälla 50 dBA måndag-fredag kl 07-18 och 45 dBA övrig tid inklusive natt.

Villkor 16 om transportplan och villkor 17 om riskanalys ska utgå, liksom tidpunkt i villkor 10 för invallning av processkar och reningsanläggningar.

Vidare kan Bolaget i och för sig acceptera länsstyrelsens förslag med ett tillägg om hänvisning till 10 kapitlet MB, i villkor 22, om avslutning av verksamheten, i den del som handlar om ansvar för efterbehandling och andra åtgärder för att avhjälpa en föroreningskada eller allvarlig miljöskada. Bolaget menar dock att i villkor ska inte föreskrivas vad som redan gäller enligt lag.

Överlåtelse till tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor om nederbördsskydd, damning och åtgärder med anledning av riskanalys och utsläppskontroll, ska utgå.

Länsstyrelsen motsätter sig provotid för kväveoxidutsläpp och stoft för ÅP2, men inte för övriga pannor, dock yrkas värden enligt NFS 2002:26. Provtid för utredning av ersättning av villkor om CO med TOC accepteras, men inte att villkoret för CO tas bort. När det gäller kravet på kontinuerlig mätning är det tydligt att det gäller för ÅP2, och för övriga är det beroende av hur direktivet ska tolkas. Länsstyrelsen vidhåller att bullervillkor för natt ska vara 40 dB(A) fr.o.m. år 2017. Villkorsnumrering bör ej ändras. I övrigt medger länsstyrelsen Bolagets yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN

Bolaget har inför sina slutliga yrkanden anfört att flera omständigheter har inträffat som påverkar driften av KVV Munksjö och dess roll i fjärrvärmesystemet.

- Industriutsläppsdirektivet (IED) 2010/75/EU ersätter det tidigare direktivet 2001/80/EG, varigenom regler för befintlig industri ska börja tillämpas från den 1 januari 2016.
- För angränsande anläggning har Munksjö Paper AB fått avslag på sin ansökan om omprovning av tillstånd, men samtidigt har SCA Hygiene Products AB meddelats vissa nya villkor.
- SCA har meddelat att verksamheten avvecklas vid årsskiftet 2012/2013.
- Vidare har tillstånd meddelats för ett nytt biobränseldat kraftvärmeverk på Torsviksområdet, som komplement till befintlig avfallspanna, varigenom Munksjö kraftvärmeverk kommer att avlastas ytterligare. Det kommer att vara en utpräglad spetsanläggning med begränsad drifttid, långt under 1500 timmar per år. Bolaget påtalar också att den nya Torsvikspannan förses med katalysator, vilket innebär minskning av de sammanlagda NOx-utsläppen.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-02-27

Bolaget har nu accepterat avveckling av användningen av tjockolja (Eldningsolja 5), vilket medför stora tekniska förändringar och oklarheter om vilka utsläppsminskningar det kan leda till. För utvärdering av faktisk drift föreslås en prövotid på tre år. Bolaget föreslår också att villkor om kolmonoxidutsläpp (CO) ersätts med villkor om TOC (totalt organiskt kol), som Bolaget anser vara en mer relevant parameter än CO. Utformning av villkor har beaktats vad som har föreskrivits för Munksjö Paper AB, bl.a. i fråga om buller. Vissa av de överklagade villkoren följer direkt av generella föreskrifter och bör därför tas bort.

För Kraftvärmeverket Munksjö innebär enligt Bolaget en korrekt tolkning av direktivet 2001/80/EG om stora förbränningsanläggningar att varje ångpanna utgör en separat förbränningsanläggning medan hetvattenpannorna utgör en gemensam anläggning. Hetvattenpannorna har dock en effekt på mindre än 50 MW och omfattas därför inte av Naturvårdsverkets föreskrifter. Föreskrifterna ska således endast tillämpas på ångpanna 2. Vidare ska det alltid göras en rimlighetsavvägning enligt de allmänna hänsynsreglerna, även när en miljö kvalitetsnorm riskerar att överskridas (se prop. 2009/10:184 sid. 43 ff.). Myndigheterna har i de fallen bevisbördan för att visa att behovet av längre gående krav, än vad som följer efter en normal rimlighetsavvägning, föreligger.

Industridirektivet implementeras i svensk rätt senast 2013-01-07, men för befintliga verksamheter skall reglerna börja gälla successivt. Detta innebär för den aktuella anläggningen att reglerna om utsläpp till luft inte skall börja tillämpas förrän 2016-01-01 (art. 82.3). Fram till dess skall förbränningsdirektivet gälla (art. 81.2).

En av skillnaderna mellan industridirektivet och förbränningsdirektivet är att i det nya direktivet har det tydligare beaktats att det inte är rimligt att ställa samma krav på små befintliga anläggningar och anläggningar med begränsad drifttid som man ställer på nya stora anläggningar där kraven kunnat beaktas redan vid utformningen av anläggningen. Detta framgår bl.a. av art. 29.3 enligt vilken enskilda förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt som understiger 15 MW och som ska anses ingå i en anläggning vid tillämpning av skorstensregeln, vilken återfinns i art. 29.1-2, inte ska räknas samman med övriga förbränningsanläggningar vid tillämpningen av skorstensregeln. Det ska dock noteras att det endast är vid

bestämmandet av förbränningsanläggningens totala installerade effekt som dessa pannor ska undantas. Regeln får därför betydelse för om anläggningen omfattas av industridirektivets utsläppsgränsvärden och i så fall vilka utsläppsgränsvärden som kommer att gälla för anläggningen.

Vidare anges i bilaga V del 1 punkt 2 och 4 att för utsläpp av SO₂ och NO_x ska inte lika stränga krav på utsläppsgränsvärden ställas på anläggningar som är i drift mindre än 1 500 timmar per år som ett rullande medelvärde över en period om fem år och som fått sitt tillstånd före 2002-11-27. Detta ska även gälla för del av en förbränningsanläggning där rökgaserna leds ut genom en eller flera separata pipor i en gemensam skorsten. I dessa fall ska utsläppen genom var och en av piporna kontrolleras separat.

Bolaget har justerat sitt yrkande så att den installerade tillförda effekten på ÅP 3 och HP 5 – 7 har begränsats till högst 14,5 MW senast 1 januari 2016.

Yrkade ändringar av vissa villkor i övrigt motiveras av Bolaget enligt följande.

- *Villkor 10* ska tredje stycket om med preciseringar av kraven på invallning upphävas då det är olämpligt att i villkoret detaljreglera dessa frågor. Några särskilda skäl varför kraven på invallning behöver regleras särskilt när det finns generella regler har heller inte anförts.
- *Villkor 16* ska upphävas. Miljöprövningsdelegationen har motiverat villkoret med att Bolagets bränsletransporter sker på Barnarpsgatan där miljökvalitetsnormen för partiklar (PM₁₀) överskrids. De delar av gatan där höga halter av partiklar uppmätts används inte av Bolagets bränsletransporter. Problemen med partikelhalten kan därför inte motivera högre kravnivåer för Bolagets transporter. Vidare ifrågasätter Bolaget den ökade miljönyttan med en transportplan, utöver det arbete Bolaget genomför inom ramen för miljöledningssystemet, ISO 14001. Villkoret är därför överflödigt.
- *Villkor 17* ska upphävas. Krav på fortlöpande analys och riskidentifiering följer av 6 § förordning om verksamhetsutövers egenkontroll. Skäl till varför särskilt villkor härom ska föreskrivas Bolaget har inte angetts.

- *Villkor 18* om omhändertagande av förorenat släckmedel ska upphävas. Det är omöjligt för Bolaget att överblicka vilka åtgärder som är nödvändiga för att efterleva villkoret. Villkoret skulle kunna innebära att hela verksamhetsområdet måste vallas in, vilket är orimligt betungande. Villkoret är både oskäligt och olämpligt.
- Sista delen av sista meningen i *villkor 22* om ansvar för efterbehandling m.m. ska upphävas. Ansvaret för utredningar och saneringar regleras i 10 kapitlet miljöbalken. På fastigheten har miljöfarlig verksamhet bedrivits sedan 1800-talet, med Bolaget som verksamhetsutövare sedan 1984. Meningen innebär att Bolaget ansvarar för eventuella föroreningar i marken och går utöver det generella ansvaret i miljöbalken, utan att miljöprövningsdelegationen lämnat motivering härtill. Villkoret saknar stöd i lag och praxis och ska därför upphävas.

Delegationen att föreskriva ytterligare villkor ska upphävas. De frågor miljöprövningsdelegationen delegerat till tillsynsmyndigheten är generellt hållna och ger möjlighet för tillsynsmyndigheten att föreskriva om åtgärder som kan bli mycket kostsamma för Bolaget. Frågorna är därmed inte av mindre betydelse i enlighet med 22 kap 25 § 3 st. miljöbalken, varför delegationen ska upphävas. Delegationen är vidare oklar, vilket i sig motiverar att den upphävs.

Länsstyrelsen har framfört att Naturvårdsverket bör höras om bl.a. anpassningen till IED. Vidare framhåller länsstyrelsen att prövningen har haft sin utgångspunkt i anpassning av kraven till IPPC-direktivet, och att anläggningen omfattas av Europeiska kommissionens beslut den 28 oktober 2010 att väcka talan mot Sverige vid EU-domstolen för bristande uppfyllelse av kraven i IPPC-direktivet.

Länsstyrelsen menar, med stöd av Naturvårdsverkets yttrande till Miljööverdomstolen den 18 februari 2011 i det nu återförvisade målet, att oavsett tillståndsdatum ska pannor vars rökgaser leds genom en gemensam skorsten alltid betraktas som en gemensam förbränningsanläggning, samt att definitionerna i direktivet av ny och

befintlig anläggning inte syftar på sådana förhållanden utan på utsläppskraven i 4 artikeln i direktivet.

DOMSKÄL

Tillämpning av EU-direktiv/Skorstensregeln

Huvudfrågan i detta mål är tolkningen av skorstensregeln i direktivet och hur det återverkar på vilka pannor som ska anses vara befintliga anläggningar vid sammanräkning enligt skorstensregeln, och därmed vilka utsläppsbegränsningar som följer direkt av direktivet 2001/80/EG och av Naturvårdsvektes föreskrift NFS 2002:26. Miljööverdomstolen återförvisade målet eftersom Bolaget till domstolen hade gett in dokument som domstolen ansåg ha betydelse för tolkningen av skorstensregeln, men som dock domstolen inte tog slutlig ställning till. Parterna har fortfarande skilda uppfattningar om hur direktivet och föreskriften ska tillämpas i detta fall.

De punkter i direktivet som är aktuella är dels artikel 2, punkt 7, sista stycket och dels punkterna 9 och 10:

7 (sista st.). Om två eller flera separata nya anläggningar installeras på ett sådant sätt att rökgaserna från anläggningarna, med beaktande av de tekniska och ekonomiska förutsättningarna, skulle kunna ledas ut genom en gemensam skorsten enligt de behöriga myndigheternas bedömning, skall en sådan kombination av anläggningar betraktas som en enhet.

9. ny anläggning: förbränningsanläggning för vilken det ursprungliga tillståndet till uppförande eller, i avsaknad av ett sådant förfarande, det ursprungliga drifttillståndet utfärdats den 1 juli 1987 eller senare.

10. befintlig anläggning: en förbränningsanläggning för vilken det ursprungliga tillståndet till uppförande eller, i avsaknad av ett sådant förfarande, det ursprungliga drifttillståndet utfärdats före den 1 juli 1987.

I NFS 2002:26 2 § har skorstensregeln uttryckts som:

Förbränningsanläggning: varje teknisk utrustning i vilken bränslen oxideras för att den frigjorda värmen ska kunna utnyttjas. Om två eller flera separata förbränningsanläggningar installeras eller har installerats på sådant sätt att rökgaserna från förbränningsanläggningarna leds ut, eller med beaktande av de tekniska och ekonomiska förutsättningarna skulle kunna ledas ut, genom en gemensam skorsten, ska en sådan kombination av förbränningsanläggningar betraktas som en gemensam förbränningsanläggning. (NFS 2010:2)

Motsvarande bestämmelser med regler om sammanlagda utsläpp i
industriemissionsdirektivet 2010/75/EU (IED) uttrycks i dess artikel 29:

1. Om rökgaser från två eller flera separata förbränningsanläggningar släpps ut genom en gemensam skorsten ska den kombination som dessa anläggningar utgör betraktas som en enda förbränningsanläggning och deras kapaciteter räknas samman vid beräkningen av den sammanlagda installerade tillförda effekten.

2. Om två eller flera separata förbränningsanläggningar, som har meddelats tillstånd för första gången den 1 juli 1987 eller därefter eller vars verksamhetsutövare har lämnat in en fullständig ansökan om ett tillstånd det datumet eller därefter, installeras eller har installerats på ett sådant sätt att rökgaserna från anläggningarna, med beaktande av de tekniska och ekonomiska förutsättningarna, enligt den behöriga myndighetens bedömning skulle kunna ledas ut genom en gemensam skorsten, ska en sådan kombination av anläggningar betraktas som en enda förbränningsanläggning och deras kapaciteter räknas samman vid beräkningen av den sammanlagda installerade tillförda effekten.

3. Vid beräkningen av den sammanlagda installerade tillförda effekten av en kombination av förbränningsanläggningar enligt punkterna 1 och 2 ska enskilda förbränningsanläggningar med en installerad tillförd effekt på mindre än 15 MW inte beaktas.

Länsstyrelsen hävdar, som domstolen uppfattar det, att direktivet 2001/80/EG ska tolkas som att när utsläpp faktiskt sker via en gemensam skorsten så ska enskilda pannor sammanräknas vid bestämmande av kravnivåerna för utsläpp, oavsett när tillstånd gavs. Länsstyrelsen anser sig ha stöd för detta i Naturvårdsverkets yttrande den 18 februari 2011 till MÖD i målet M 9483-10, i vilket yttrande också framförs att definitionen av nya anläggningar ske ses som kopplade till kraven på utsläppsbegränsning och inte till övriga definitioner i artikel 2.

Mark- och miljödomstolen finner att en liknande fråga har avgjorts av Mark- och miljööverdomstolen den 13 april 2012 i målet M2150-11 om Beleverket i Hässleholm. I den domen konstaterade Mark- och miljööverdomstolen att Naturvårdsverket hade gått utöver sitt bemyndigande vid utformningen av 2 § punkten 1 NFS 2002:26. Mark- och miljööverdomstolen tog dock inte ställning till om direktivet skulle tolkas ordagrant eller enligt Naturvårdsverkets tolkning i yttrande i det målet, som var samma tolkning som framförts i det nu återförvisade målet.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-02-27

Mark- och miljödomstolen konstaterar att Naturvårdsverket i förslag den 8 december 2011 till ny föreskrift baserad på industriemissionsdirektivet har infört ungefär samma formuleringar ifråga om skorstensregeln, och i enlighet men IED. Detta yttrande ger tillräcklig vägledning om Naturvårdsverkets tolkning av industriemissionsdirektivet, varför yrkandet om inhämtande av ytterligare yttrande i målet från verket inte behövs.

Domstolen anser det dock vara uppenbart att definitionerna i det hittills gällande direktivet om stora förbränningsanläggningar av nya och befintliga anläggningar måste anses syfta även på uttrycket "nya anläggningar" i 7 punkten i samma artikel som detta begrepp definieras. Det som skiljer i skrivningarna mellan direktivet och föreskriften är att "separata nya anläggningar installeras" har ersatts med "separata förbränningsanläggningar installeras eller har installerats". Direktivet anger inget om vad som gäller för sammanräkning av gamla anläggningar. Bolaget har i skriftväxlingen till Mark- och miljööverdomstolen hänvisat till avgörande av EU-domstolen som tolkas som att varje värmepanna utgör en egen anläggning (dom 2008-09-11, C-251-07).

Domstolen anser att Mark- och miljööverdomstolens konstaterande i "Bele-domen" av att direktivet har övertolkats medför att bestämmelsen ska tolkas ordagrant. Tolkningssvårigheterna har visserligen lett till förtydliganden i det nya direktivet, t.ex. nedre storleksgräns, och att faktiska anslutningar till en skorsten nu ska beaktas, men dessa nya regler bör enligt domstolens mening inte tillämpas retroaktivt. Sammanräkningsregeln i direktivet om stora förbränningsanläggningar ska alltså gälla bara nya anläggningar. Av artikel 10 i "gamla" direktivet, som motsvaras av 7 § i NFSD 2002:26, framgår att vid sammanräkning av anläggningar vid utökning för bestämning av utsläppsvärden för nya anläggningar ska utsläppsvärdena tillämpas bara för den tillkommande anläggningsdelen. Det betyder att vid s.k. nya anläggningar i direktivet ska de äldre delarna inte få ändrade utsläpps krav p.g.a. den nyaste delen. Det vore då inte rimligt att på ännu äldre anläggningar (befintliga före 2002) tillämpa regeln hårdare. Det förhållandet att Mark- och miljööverdomstolen överhuvudtaget återförvisade det nu aktuella målet på grund av återfunna beslut daterade före 1987 för aktuella pannor talar också för den bokstavliga tolkningen av direktivtexten.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-02-27

Mark- och miljödomstolen finner att formuleringen i nämnda beslut från 1984 och 1986 om att de anmälda pannorna ryms inom gällande villkor för det tillstånd som lämnades den 3 oktober 1983 innebär att de omfattas av ett då gällande tillstånd. Därmed är dessa två pannor att anse som tillståndsprövade före 1987. Skorstensregeln ska då inte tillämpas på dessa pannor, och de omfattas följaktligen inte av NFS 2002:26 eller direktiv 2001/80/EG. Ångpannorna ÅP 3 och 4 ska alltså inte ingå i någon sammanräkning.

Sedan tidigare framgår det att hetvattenpannorna HP 5 - 7 är nya anläggningar i direktivets bemärkelse och då ska räknas tillsammans, men de skulle ändå enligt Bolaget hamna under sammanlagt 50 MW. Detta gäller dock enligt domstolens uppfattning endast i det fallet att de är anslutna till den skorsten som är gemensamt med ÅP4. Av handlingarna i ärendet framgår emellertid att pannor HP 5-7 i vissa situationer har kopplats till en annan skorsten tillsammans med ångpanna 2, ÅP2. En sådan koppling är alltså möjlig och då ska sammanräkning ske. Sålunda omfattas de av direktiv 2001/80/EG. Från 2016 blir hetvattenpannorna dock undantagna på grund av att den installerade maxeffekten stryps. Det är då ångpanna 2, ÅP 2, och hetvattenpannorna som helt omfattas av de hittillsvarande generella föreskrifterna/direktivet och som inte får föreskrivas mildare villkor än vad som följer av föreskrift/direktiv. För övriga pannor ÅP3 och ÅP4 får en avvägning av skäligheten i villkorsnivåer göras oberoende av direktivet, liksom för hetvattenpannorna från och med år 2016.

I och med att ÅP2 och HP5-7 ska sammanräknas fram till 2016 blir den sammanlagda effekten $68+3 \times 15$ MW d.v.s. 113 MW, men för befintliga anläggningar (i drift före nov 2003) enligt NFS 2002:26 innebär det ingen ändrad kravnivå.

Ryms yrkandena inom kraven för stora förbränningsanläggningar?

De utsläppsvärden som har satts som minimikrav i NFS 2002:26, dvs. vad som hittills krävts i gällande EU-direktiv, är för stoft 100 mg/m^3 ntg vid 6 % O_2 (fasta bränslen) och kväveoxider 600 mg/m^3 ntg vid 6 % O_2 (fasta bränslen), räknat som månadsmedelvärden eller för vissa percentiler för tim- och dygnsmedelvärden. Värdet för kväveoxider motsvarar $(0,34 * 600 =) 204 \text{ mg/MJ}$ tillfört träbränsle. För

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-02-27

flytande bränslen är motsvarande värden 50 resp. 450 mg/m³, vilket motsvarar (0,29x450=) 130 mg/MJ.

Från och med 2016 gäller enligt industriemissionsdirektivet vid befintliga anläggningar 50-100 MW för fasta bränslen stoft 30 mg/m³ ntg 6 % O₂ och för kväveoxider 300 mg/m³ ntg 6 % O₂ (motsvarar 104 mg/MJ). För anläggningar äldre än från 2002 och med drifttid < 1500 timmar per år gäller enligt detta direktiv däremot 450mg/m³ (= 156 mg/MJ för fasta bränslen och 130 mg/MJ för flytande bränslen). Någon motsvarande bestämmelse om undantag vid lågt driftsutnyttjande finns inte i direktivet om stora förbränningsanläggningar.

Bolagets nuvarande yrkande för ÅP2 (68 MW, träpulver, olja) är 30 mg/m³ ntg 6 % O₂ för stoft och 100 mg/MJ för kväveoxider, som besiktningsvärden, d.v.s. som enstaka stickprovsvärden. För ÅP2 föreskrev miljöprövningsdelegationen för stoft 10 mg/m³ ntg vid 3 % O₂ (rätteligen 6 %) och för kväveoxider 80 mg/MJ tillfört bränsle, som månadsmedelvärden.

För HP 5-7 har som villkor av Bolaget yrkats för stoft 20 mg/m³ och 200 mg/MJ för NO_x och enligt det överklagande beslutet föreskrevs samma stoftvillkor och 100 mg/MJ för NO_x. Drifttiden anges vara ca 400 timmar per år.

Av ansökan framgår att för ÅP 2 har kväveoxidutsläppet vid ett tillfälle uppmätts till 34 mg/MJ med träbränslen och 77 mg/MJ med olja. Motsvarande för hetvattenpannorna har uppmätts till 145-174mg/MJ (Eo5).

För stoft ryms alltså både de överklagade och de yrkade villkorsnivåerna inom såväl gällande som kommande generella föreskrifter baserade på EU-direktiv: För kväveoxider ryms de överklagade villkoren och Bolagets yrkanden för ÅP 2 i inom föreskriften, men för HP5-7 ryms inte Bolagets nuvarande yrkande för kväveoxider och det är oklart om uppmätta värden ryms. (Denna bedömning baseras på enbart ett mätvärde. Det bör observeras att vid kontinuerlig mätning accepteras för 48 timmars medelvärden 10 % högre värden än vid enstaka mätning, vilket kan framstå som ologiskt.) Det är dock en tillsynsfråga att avgöra om anläggningarna faktiskt uppfyller generella krav, och i detta mål bedöms enbart möjligheterna att framgent uppfylla kraven. Det bör enligt domstolens bedömning finnas möjlighet att anpassa

förbränningen så att de generella föreskrifterna och kraven enligt direktiv innehålls för dessa pannor, även fram till 2016, utan att utsläppsvärden för TOC och kolmonoxid skenar iväg.

Prövningens omfattning

I det återförvisade målet hade miljödomstolen beslutat att återförvisa ärendet till miljöprövningsdelegationen för bedömning av tillåtligheten utifrån möjligheten att uppfylla NFS 2002:26 vad gäller krav på utsläpp av kväveoxider. Nu har de formella förutsättningarna klarlagts så att mark- och miljödomstolen anser att målet kan avgöras i sak. Domstolen tolkar också parternas inlagor som att de vill se målet avgjort och inte att det ånyo återförvisas. Med tanke på den tid som förflutit sedan ansökan ingavs, och att yttrandena detaljerat har avhandlat varje villkorsförslag, finns skäl att domstolen nu slutligt avgör såväl tillåtligheten som vilka villkor som ska gälla.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljöprövningsdelegationen har godkänt miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) i ärendet. Mark- och miljödomstolen delar denna slutsats om MKB:n.

Tillåtlighet

Bolagets yrkanden om framtida tillförd effekt för vissa pannor har anpassats för att industriemissionsdirektivet inte ska tillämpas på dessa. Det är sökanden som avgör vad ansökan ska avse och det ankommer sedan på Bolaget att verkligen genomföra de förändringar av pannorna som Bolaget har åtagit sig, så att en varaktig effektbegränsning säkerställs.

Eftersom generella föreskrifter nu inte anses vara tillämpliga på pannorna ÅP 3 och ÅP4, och inte kommer att vara tillämpliga efter Bolagets ändring av pannorna (och efter 2016 inte heller HP5-7), finns ingen formell betänklighet mot tillåtligheten av dessa pannor av det skälet. Tillåtligheten ska avgöras utifrån hänsynsreglerna i 2 kapitlet miljöbalken, genom avvägning av vad som är miljömässigt motiverat, tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Genom att anläggningen kommer att renodlas som spetslastanläggning är det främst korttidsvärden för kväveoxidutsläpp, och möjligen stoftutsläpp, som kan förmodas vara av betydelse för omgivningspåverkan.

Av kartor till spridningsberäkningarna i miljökonsekvensbeskrivningen framgår att redan vid ursprungligen ansökt utsläpp blir bidraget till kvävedioxidhalten i omgivningen (bebyggda delar av centrum) mindre än $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som 98-percentil för dygnsmedelvärden och mindre än $1,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som 98-percentil för timmedelvärden och av stoft mindre än ca $0,01 \mu\text{g}/\text{m}^3$ som 90-percentil av dygnsmedelvärden. Det innebär att verksamheten som mest kan bidra med ett par procent av halten vid miljökvalitetsnormen för kvävedioxid och delar av promille av normen för partiklar, som får överskridas ett visst antal dygn per år.

Vid de utsläppsmängder som uppstår vid den omfattning av verksamheten som nu yrkas av Bolaget torde påverkan bli än mindre, i vart fall beträffande antalet dygn som de ovannämnda haltandelarna kan bli aktuella. Domstolen delar Bolagets bedömning att utsläppen inte befaras bidra till att miljökvalitetsnormer för omgivningsluft överskrids.

Utsläppen av kväveoxider bör också minskas generellt för att nationella och regionala miljömål om halter i luft och om försurning ska uppnås. Här bör dock bolagets hela verksamhet beaktas och att utsläppen från produktionen i fjärrvärmenätet minskar totalt sett genom avlastningen av de ny prövade pannorna via det nya biobränslekraftvärmeverket i Torsvik, som har väsentligen lägre utsläpp per producerad enhet.

Huvudskälet till skärpta utsläppskrav är därför inte risken för påverkan av omgivningen utan miljöbalkens allmänna krav på användning av bästa tillgängliga teknik, men då anpassat till de aktuella förutsättningarna. Eftersom de lokala produktionsförutsättningarna kommer att ändras genom ändrat driftsätt och att viss teknik-anpassning ska ske när tjockolja inte längre ska användas, och därmed bedömningen av vad som därefter kan anses vara skäliga reningsåtgärder, ser domstolen det som rimligt att yrkad prövotid beviljas för att vinna erfarenhet av de tekniska ändringarna och för att se vilka pannor som är behövliga i ett längre tidsperspektiv. De yrkade provisoriska föreskrifterna bedöms vara rimliga, sett i förhållande till planerad utnyttjandegrad av anläggningen och den riskbild i förhållande till halter i omgivningen som redogjorts för ovan. Dock bör inte föreskrivas värden som är identiska med eller ligger mycket nära vad som följer av generella föreskrifter,

varför de i första hand bör avse ÅP 3 och ÅP4, samt för hetvattenpannorna villkor som ska gälla när generella föreskrifter inte längre är tillämpliga på dessa pannor. Domstolen ser inte anledning att begränsa utredningen till vissa halter enligt bolagets yrkande, högre än de som föreskrevs i det överklagade tillståndsbeslutet, utan utredningen bör generellt belysa möjligheterna till utsläppsminskningar.

Sammantaget bedömer domstolen dels att generella föreskrifter kan innehållas, och dels att ett tillstånd kan förenas med villkor och provisoriska föreskrifter, så att verksamheten vid Munksjönläggningen ska anses vara tillåtlig enligt miljöbalken

Villkor

Genom att frågorna om villkor för utsläpp till luft sätts på provotid ska villkor 3 och 4 upphävas tills vidare, och ersättas av ovannämnda provisoriska föreskrifter. Av de villkor som har överklagats i övrigt kommenteras här endast de för vilka parterna ännu inte har enats. Bolaget har föreslagit en ny villkorsnumrering, vilket länsstyrelsen har motsatt sig. Mark- och miljödomstolen anser att ny numrering bör göras på grund av att flera villkor i slutet av det överklagade beslutet utgår och för att tillsyn och miljörapportering inte ska tyngas av ovidkommande villkorsnummer. För att ett enhetligt tillståndsdokument ska finnas, återges i domen även de villkor som inte har överklagats, och därmed inte faller under domstolens prövning.

Buller

Bolaget har medgivit villkor för natt på 40 dBA för delar av året. Det framgår inte av handlingarna om de ändrade driftförhållandena och eventuella ombyggnader till följd av avlastningen via utökad verksamhet vid Torsviksanläggningen också kan innebära möjligheter till ytterligare reducering av bullret under övriga delar av året. Det finns dock inte underlag för att, som länsstyrelsen yrkat, bedöma förutsättningarna att fullt ut leva upp till 40 dBA-kravet. Att en angränsande anläggning har fått ett villkor på 45 dBA medför dock inte automatiskt att samma villkor ska ges. Det kan t.ex. vara fråga om att den sammanlagda effekten av flera ljudkällor gör att nivån inte klaras om den ena verksamheten redan bullrar intill villkorsnivån. Domstolen anser att yrkad provotid för luftutsläpp också bör användas för att klara ut förutsättningarna för skärpt bullervillkor för natt.

Villkor om kolmonoxid

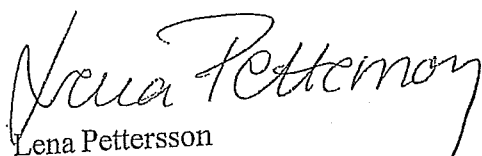
Parterna är överens om att provotid bör ges för att utreda möjligheten att föreskriva villkor om luftutsläpp av TOC. Redovisade mätvärden tyder på stora marginaler till det värde som Bolaget har föreslagit som utredningsmål för TOC. Analysresultaten pekar också åt att CO-halter kring 1000 mg/m³ ntg, 6 % O₂ inte medför påtagligt förhöjda TOC-halter. Eldning med luftöverskott för att hålla låga CO-halter kan medföra höjning av NO_x-halten. Eftersom NO_x-halten är hårdare reglerad via föreskrifter, bör kraven på CO-halt få vika. Om föreslaget utredningsmål för TOC sätts som provisorisk föreskrift för TOC anser domstolen att något begränsningsvärde för kolmonoxid (CO) inte behövs som slutligt villkor, då det i första hand är en styrparameter för förbränning för att kunna hålla nere utsläpp av den typ som mäts med TOC. Eftersom underlaget om TOC är bristfälligt bör begränsningsvärde anges som riktvärde, vilket begrepp fortfarande kan användas just ifråga om provotider och är funktionellt.

Villkor om åtgärder vid avslutning av verksamheten

Mark- och miljödomstolen anser att någon hänvisning till 10 kapitlet miljöbalken inte är nödvändig i villkoret, och villkoret bör bara innehålla en precisering av den anmälan som ska ske vid avslut av verksamheten, så att efterbehandlingsförfarandet vid behov kan initieras.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 20 mars 2013.

Lena Pettersson

Bruno Bjärnberg

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Pettersson, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg samt de särskilda ledamöterna Malte Nilsson och Kurt Mattson.